



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

Vita S. Galli, auctore anonymo monacho Sangallensi, sæculi VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67915)

AUCTORE
J. V. H.

cundo supra sexcentisimum, interfecto jam Ottonem a duce Leuthario, quem in æmulum excitaverat. Walafridum itaque ac Theodorum ad hujus facti seriem respexisse puto, quum Otwini et Erchonaldi meminere. Quamvis enim nec Ottoni dignitas præfecti provinciæ aut ducis, nec Erchinoaldo vicarii officium conveniant, facilius tamen circa ejusmodi adjuncta a vero aberrari, quam nomina personarum propria obliterari posse, criticorum plerique haud invitæ admittent. At parum differre Otwinum ab Ottone, ac Erchonaldum ab Erchinoaldo, majore-domus Clodovei II ex Burgundia in Turgoviam sub anno 642 militem eduxisse adversam fortunam expertum, a Leuthario II Alemannorum duce, ad cujus administrationem Turgovia spectabat, cæsum ac interceptum fuisse putem. *Hucusque laudatus Trudp. Neugart. Hæc utcumque solvunt intricatam quæstionem: conciliari etenim possunt cum incolatu S. Magni in cella S. Galli et cum epocha Bosonis. Admodum verisimile est, contentionem de majoratu domus inter Ottonem et Grimoaldum sub rege duodenni non absque bello compositam fuisse: nam Fredegarius in Chronico (a) dicit: Otto quidam filius Uronis (Beronis) domestici, qui bajulus Sigiberti ab adolescentia fuerat, contra Grimoaldum superbia tumens, et zelum ducens, eumque despiciere conaretur: Grimoaldus cum Chuniberto Pontifice se in amicitiam constringens, cœperat cogitare, quo ordine Otto de palacio ejiceretur, et gradum patris Grimoaldus assumeret.*

horum temporum.

137 *Huc etiam facit Ottonem a duce Alemannorum Leuthario, anno 642 occisum fuisse, ut habet idem Fredegarius (b); quod aliquod indicium præbet in Alemannia tunc versatum fuisse Ottonem, vitamque suam pro factione Grimoaldi profudisse. Unum in conjectura historica Trudperti Neugart probare non possum; Erchanoldum scilicet, de quo in Vita S. Galli agitur, eundem esse ac Erchinoaldum, qui major domus in Neustria sub Clodoveo II fuit. Certe nomen aptissime convenit, cum major domus Neustriæ in Erchamberti Breviario Regum Francorum (c) Erchanoldus vocetur. Sed nequiquam convenit utriusque ingenium: qui enim a Walafrido exhibetur Erchanoldus, expilator sacrarii Sangallensis, omnino distat ab suo cognomine, qui, ut ait Fredegarius in Chronico (d), erat homo patiens, bonitate plenus, cum esset patiens et cautus, humilitate et benigna voluntate circa sacerdotes, omnibusque patienter et benigne respondens, nullaque tumens superbia, neque cupiditate sæviebat: tantum in suo tempore pacem sectans fuit, ut Deo esset placabile. Erat sapiens, sed in primis maxima cum simplicitate, rebus mensuratum ditatus, ab omnibus erat dilectus. Hæc omnino differunt ab iis quæ de Erchanoldo dicuntur, ut impossibile sit duos hujusmodi viros in unum confundere.*

Reliquiæ S. Galli variis in locis.

138 S. Gallum in oratorio cellæ suæ sepultum fuisse testantur Anonymus et Walafridus; atque illic corpus ejus permansisse, vadimonium præstat constans ejus monasterii traditio, continuata serie diplomatum firmata. Nihilominus S. Galli sepulcrum monstratur quoque Fuldæ, Borvici, ignoto mihi in Gallia loco, et in Wangen (e). Sed hujusmodi sepulcra aut cognominem Sanctum continent, uti fortassis in Gallia, in qua duo hujus vocabuli reperiuntur sancti episcopi Claromontani, aut Reliquias sancti abbatis potius indicant quam integrum corpus, prout probabilius Fuldæ et in Wangen acciderit. Sæ-

(a) Cap. LXXXVI. Ibid., tom. II, p. 446. — (b) Ibid., p. 447. — (c) Oper. S. Greg. Turon. Edit. Ruinart, col. 1353. — (d) C. LXXXIV, Ap. D. Bouquet, tom. II, p. 445. — (e) Von

culi XVI anno XXIV die XXIV Februarii corpus S. Galli e suo scrinio extractum, destructum fuit a Zwingliana factione, quæ in civitate Sangallensi dominabatur. Supererat Pragæ in Bohemia caput et brachium Sancti (confer supra num. 10) sed cum Sangallenses monachi partem aliquam Reliquiarum S. Patroni sui rogassent, responsum fuit, ut schedæ meæ referunt, nihil hujusmodi reperiri. Attamen in Diario SS. Reliquiarum, quæ in Metrop. Eccl. Pragensi asservantur, conscripto a Thoma Pessina a Czechorod, decano ejusdem ecclesiæ hæc habentur sub die XVI Octobris: S. Galli abbatis major pars capitis, brachium et costa, allata per Carolum ex monasterio S. Galli, Dioc. Constantiensis anno 1354. Caput argento et auro circumdatum donaverat idem Imperator ecclesiæ parochiali S. Galli in veteri civitate, quod tempore hæreseos amissum est; brachium et costa dederat ecclesiæ Pragensi, quæ hodieque intacta manent. Extat quoque in ecclesia Pragensi pars de mandibula ejusdem Sancti absque ullo dente. Joannes Jungius in sua Lipsanographia seu Thesaurio Reliquiarum Electoralis Brunsvico-Luneburgensis (Hanoveræ 1782) dicit involuero subtili textili aureis literis distincto tegi Reliquias... S. Galli Confessoris; sed dubitat num hic S. Gallus episcopus Claromontanus designetur (f), an vero sanctus abbas noster. Verum quum pleræque Reliquiæ in thesauro contentæ aut Romanæ aut Germanicæ originem habeant, videntur potius ad S. Gallum abbatem pertinere. Non est dubium alias particulas Reliquiarum variis in locis delitescere, maxime in ecclesiis et altaribus sub ejus invocatione dedicatis, quas tamen deficientibus idoneis documentis, enumerare nobis non licet. De Cambutta aut pedo ad S. Gallum a B. Columbano missa confer Walafridum cap. XXV, et Anony. num. 28, et late de eo agunt Nostri in Commentario prævio ad Vitam S. Magni (g). Nunc Acta S. Galli sæptus sub Anonymi nomine laudata subdimus; nam, quod nihil hic loci de abbata S. Galli, ad ejus sepulcrum extracta, disserimus, ratio est id potius pertinere ad Vitam S. Othmari ejus fundatoris, de quo ad diem XVI Novembris late dicitur.

VITA S. GALLI,

auctore anonymo monacho Sangallensi, sæculi VIII.

Ex monumentis Germaniæ historicis Georgii Henrici Pertz, tom. II, part. 3.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I. S. Galli ortus, monachus in cœnobio Benchorensi, adventus in Gallias et Alemanniam.

Fuit vir nobilitate pollens a, magisque bona conversatione fulgens, quem reverentia paternalis nobis tradidit Gallum b nuncupare. Hic primævum florem in insula Hybernia ducens, cum ab ipsa pueritia sua Deo adhæsisset, studiisque liberalium artium mancipasset, parentum nutu commendabatur viro venerando Columbano, qui

AUCTORE ANONYMO. S. Gallus in cœnobio Benchorensi monachus, a b

Arx. Gesch. des Cant. S. Gallen, tom. I, p. 20. — (f) Tom. I Jul., p. 103. — (g) Tom. II, p. 723, n. 121.

A vitæ normam exemplis patrum tenens, vestigiumque humilitatis cunctis prætendens, mellifluam doctrinam secum degentibus oportune tradidit. Inter quos prædictus puer humilitate ac strenuitate pollebat, magistrum suum in studiis divinis sequens, caduca jam mundi respuendo, ac fratribus ubique aditum æterni regni ostendendo. Christo nempe propitio ad ætatem veniens, exortationibus spiritualium fratrum, præfato patre eum compellente, humiliter rennuens adtamen Christi exemplo obediens sacerdotii gradum adiit; in quo provecibus pollebat, cum assidue sacrificium Christo flagrabat *, in quibus et initiis feruntur liquida miracula. Igitur cum de remotis partibus mundi arbiter orbis lumen nostratibus *c* refulgere disposuisset, prædictus vir terrena despiciens et cælestia querens, cum præfatis fratribus, qui electio quædam Scoticæ *d* gentis erant, relictis habitibus cunctis *, Christum secutus est, patrisque ac matris seu parentillæ cum possessionibus diversis immemor, ut mereretur in ætheris premio centuplici potiri.

* id est: im-

molabat

* cunctis pos-

sessionibus

in Gallias

B 2 Æstimatione etenim cœpta, portum Hybernicum linquebant, prosperique succedentibus auris sinus Britannicos tangebant: quibus peragratibus, tandem optata arva Galliæ introierunt, ubi gubernacula regni Sigiberti *e* diversas gentes tunc domuerunt; statimque confidentes in Christi amore, aulam regiminis ejus adierunt. Quos benigne suscepit, aptaque omnia cum diligentia illis præparari jussit; cœpitque causam itineris eorum inquirere, ac animo suo mellifluis doctrinis eorum delectari; qua per ordinem exposita atque diligenter consuetudine *f* erga peregrinos peracta, regalis clementiæ allocutioni vocantur. Ibi ergo inquiruntur de originis seu conversationis eorum ordine, quo cognito regalis petiitio eos adiit, ut in terminis Galliæ conversationis eorum locum eligerent, nec diutius se itineris longitudine fatigaret, regalem tunc clementiam in omnibus voluntati eorum deinceps obtemperatam. Vir ergo Dei Columbanus respondit: Omnia, quæcumque habui, propter nomen Domini dereliqui, et si nunc aliorum divitias cupio, forsân prævaricator evangelii existo, cujus desiderio actenus militavi; non enim convenit nobis, lucris caducæ hujus vitæ anhelare, sed toto mentis affectu Christi præceptum desiderare, in quo ait: « Qui vult venire » post me, abneget semetipsum, tollat crucem » suam et sequatur me. » Quomodo nosmetipsos abnegamus, si exteriora nostra pro Christo non laxamus *, aut quomodo crucem ejus tollimus, si terrestrem curam quærendo inhiamus? Cui talia obicienti responsum regale obviavit: Si Christum sequendo crucem ejus sumere desideras, heremi secreta elige, in quibus et augmentum tui præmii et oportuna provideas nostræ saluti, tantum ne, nostra ditione relicta, ad alias gentes pertranseas.

* id est: re-

linquimus

cum S. Co-

lumbano

g

h

* officinas

ap'as

* Cœnobilis

i

3 Regis ergo petiitio prævaluit, ac cuneus ille fratrum heremi abdita elegit. Quo difinito, ingressi sunt heremum, quem vulgaris opinio nuncupat Vosagum *g*. Scrutando servorum Dei habitationibus aptum locum tandem ergo reppererunt antiquitus habitationem dirutam, aquarum calore adventantium animos delectantem, quam murorum ædificia antiqua circumdabant, incolæque regionis illius Luxovium *h* eam vocabant. Illic nempe fraternalis manus oratorum in honore Sancti Petri, principis apostolici culminis, ac officina habitationi apta * sibi construxerat. Igitur cum per aliquod tempus illic habitassent, aptaque cœnobilibus * præparassent, multi Burgundiorum gentis, nec non et Francorum *i*, veniebant ad eos propter de-

siderium æterni regni, ibique mirum in modum crescebat regularis vitæ origo. Cum fluctivagum mundum linquebat nobilium multitudo, Christo laus ! creverat passim opinio eorum in finibus Galliæ vel Germaniæ. Nam et maturitas vitæ eorum Theodorichum *k* regem non latuit, qui sæpe ad eos venit, ac orationis eorum amminicula postulavit. Cui sanctus vir Columbanus dulcissimam doctrinam suam impendebat, necnon et pro concubinis quibus indiscrete adhærebat, vehementer arguebat, ortando eum, potius legitimo conjugio uti, quatenus spes regni incautela ejus non destitueretur, sed utilitati populi imposterum servaretur.

AUCTORE
ANONYMO.

k

4 Multa ergo ammonitionibus ejus agebat, sed instigante inimico humani generis, mentem Brunihildæ *l*, aviæ suæ, in prostitutionis amissione *m* viri Dei consilium utile rennebat. Nam sicut Zezabel regnum Ahab perdidit, ita et hæc istum decepit avertendo eum a legitimo conjugio ac vitam ejus lupanaribus damnando. Tantum timore honoris ac dignitatis suæ in palacio regali, si legitima conjunx versaretur sub sceptro nobili, invidia contra virum Dei augebatur, in tantum ut prædicta filia diaboli a rege impetrasset, ne amplius sub ditione regiminis ejus vir Dei habitasset. Nam et legatio mittebatur, quatenus de regno expelleretur; ille vero movens inde sicut in gestis ejus legitur *n*, pervenit ad Clotharium *o* regem, cumque ab eo benigne susciperetur, eumque divinitus instruxisset, expetivit, ut fultus comitibus ad Theodebertum *p* regem Austrasiorum venisset. Consentitur demum petitioni viri Dei, atque cum cunctis sibi aptis * transmittitur Austrasiorum regi, a quo suscipitur cum magnis gaudiis, eumque divinitus docendo, ibi manet diebus non paucis. Tunc itaque viam seu defensionem * per altam Germaniam *q* ad Italiam petiit, in quo eodem tempore Egilolfus *r* regnavit. Sed prædictus rex obsecrabat virum Dei manere in regno ejus, promittens se repperire loca venusta et congrua servis Dei, in quibus si habitare cœpissent, lucrum animarum inde adferri potuissent. In quibus promissis vir Dei lancem moderaminis tenuit dicendo: se petitioni ejus velle obtemperare, sed tamen firmiter habendo æstimatum nulla ratione velle dimittere.

profectus,

l

m

E

o

p

* ipsi neces-

sariis

* commea-

tum

q

r

5 Igitur optio ei a rege dabatur, si alicubi aptum locum experiretur; in qua inquisitione venerunt ad fluvium Lindimacum *s*, quem sequendo adierunt castellum Turegum *t* vocatum. Inde etenim adierunt villara vulgo vocatam Tucconia *v*, quæ in capite ipsius lacu Tureginensis est sita. Placuit ille locus, sed incolarum displicuit pravus usus. Crudelitas et malicia in illis regnabant, namque et superstitioni gentilium inhiabant. Servi ergo Dei cum cœpissent inter illos habitare, docebant eos Patrem et Filium et Spiritum Sanctum adorare. Nam Gallus ad cujus miracula rimanda *, Christo propitio figimus opera, virum Dei Columbanum, ut jam dictum est, ab initio conversationis sequendo ejusque laboribus compatiendo, cœpit illic gentilium fana incendere, diisque consecrata in lacum dimergere *w*. Cum ergo vidissent fana sua combusta, adsumperunt contra eos invidiæ arma, quæ in tantum corda eorum arripuit, ut consilio acto virum Dei Gallum voluissent interficere, atque Columbanum cum contumeliis de finibus eorum expellere. Sanctus vero Columbanus hæc audiens orabat: Deus rector poli, in cujus arbitrio totus mundus decurrit, fac generationem istam in improprium, ut, quæ inprobe excogitant servis suis, sentiant in capibus suis. Fiant nati eorum in interitum; ergo

inde in Ale-

manniam

pervenit:

F

s

t

v

* recensenda

w

cum

AUCTORE
ANONYMO.x
ubi in prædicatione evangelica,

y

z

B

aa

* et

bb

destructis
idolis,

cc

C

dd

* ingressus

ee

* adde: con-
sueveratet in vitæ
monasticæ
officiis

ff

gg

cum ad mediam ætatem perveniant, stupor ac dementia eos adprehendat, ita ut alieno ære oppressi ignominiam suam agnoscant conversi; impleatur in eis prophetia psalmographi dicentis: Convertetur dolor ejus in caput ejus, et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet x.

6 Post hæc ergo secedendo apostolicum implevit præceptum, in quo ait: Date locum iræ; atque cum alumnis ad Christi laudem festinantibus pervenit in castrum Arbonam y, ubi repererunt Willimarum z quemdam sacerdotem. Quibus ille visis, fertur præ gaudio dixisse: Benedictus qui venit in nomine Domini; Deus Dominus, et inluxit nobis; eique responsum obiisse: De regionibus congregavit nos Dominus. Ipse confestim, adprehensa manu ejus, duxit eos ad orationem. Nam cum pariter orassent, domumque intrassent, ac in convivio spiritalis lætitiæ recubissent, fertur electus Dei Gallus jussu magistri divina eloquia recitasse, audientiumque animos ad amorem cœlestis patriæ provocasse; quorum auditor præfatus presbyter obstupuit, umectans vultum lacrimis. Erant ergo ibi ad laudem Christi septem diebus læti in divinis consolationibus. Quibus peractis, didicerunt ab eodem presbytero civitatem quandam esse dirutam vicinam illis locis Pregentiam, cujus terræ pinguedo marisque aa vicinitas potuissent fieri servis Dei oportunitas. Quo audito, optabant eum toto animo. Nam vir Dei Columbanus una cum Gallo aptissimo discipulo, * seu alio diacono, ascendens navem explorandi causa adiit urbem. Igitur fraternalis manus domicilia sibi illic præparavit, ac strenue Christum pro illo loco supplicavit. Tres ergo imagines æreas et deauratas superstitionis gentilitas ibi colebat, quibus magis quam creatori mundi vota reddendo credebatur bb.

7 Nempe desiderio destruendi eorum superstitionem vir Dei Columbanus jussit Gallo ad populum recitare sermonem, quia ille inter alios eminebat lepore latinis, nec non et idioma illius gentis cc. Nam conventio facta est populi ad solitam festivitatem templi, magis spectaculo advenarum percussis, quam reverentia divini cultus devoti. Quibus congregatis, electus Dei Gallus rigabat corda eorum mellifluis verbis, ortando eos ad creatorem suum converti Jesum Christum filium Dei, qui humano generi in sordibus tepecenti reseravit aditum cœlestis regni. Igitur, videntibus cunctis, sublatis imagines comminuit petris, atque in profundum dejecit maris. Tunc ergo pars populi confitendo peccata sua credit, parsque irata et indignata cum furore abscessit. Nam et vir Dei Columbanus aquam benedixit, atque sanctificando loca contaminata, ecclesiæ sanctæ Aureliæ dd honorem pristinum restituit, ibique egressus * athleta Christi cum clientibus sibi alumnis mansit triennio ee. Qui in morem parvissimæ matris apis ingenium exercebant in artibus diversis; inter quos electus Dei Gallus squammigero gregi insidias componere *, et fratres sæpe, Christo largiente, lætificabat, cum illis apta diligenter præbebat.

8 Volvente deinceps cursu temporis, electus Dei Gallus retia lymphæ laxabat in silentio noctis, sed inter ea audivit demonem de culmine montis pari ff suo clamantem, qui erat in abditis maris. Quo respondente: Adsum! Montanus e contra: Surge, inquit, in adjutorium mihi! Ecce peregrini venerunt, qui me de templo ejecerunt; (nam deos conterebant, quos incolæ isti colebant; insuper et eos ad se convertebant) gg veni, veni, adjuva nos expellere eos de terris. Marinus de-

mon respondit hh: En usus eorum est in pelago, cui numquam nocere potero. Volui enim retia sua ledere, sed me victum proba lugere. Signo orationis est semper clausus, nec umquam somno oppressus. Electus vero Gallus, hæc audiens munivit se undique signaculo crucis, dixitque ad eos: In nomine Jesu Christi præcipio vobis, ut de locis istis recedatis, nec aliquem hic ledere præsumatis! Et cum festinatione ad litus rediit, atque ablati suo, quæ audierat, recitavit. Quod vir Dei Columbanus audiens, convocavit fratres in ecclesiam, solitum signum tangens ii. O mira dementia diaboli! voces servorum Dei præripuit * vox fantasmatica, cum hejultata atque ululata diræ vocis audiebatur per culmina *. Livor ergo demonis dolens abscessit, cum oratio fratrum ad Dominum suppliciter ascendit.

9 Laude colendus Christus tunc magis ac magis laudabatur, cum expellere ab eis terrorem demonum dignabatur. Illi vero, qui contempserunt eorum prædicationes, conati sunt adfingere eos propter deorum suorum contritiones *. Nempe adierunt Cunzonem kk, duces partium ipsarum, accusatorias fallacias ferentes, conjuncto spiritu deceptionum, ac dicentes: propter illos advenas venationes publicas illis in locis fuisse desolatas. Qui ad eos nuntium mittere dicitur *, quo eis discedere precipitur. Nam ut adderetur ad injurias servorum Dei, vacca eorum furto ablata ducta est in abdita heremi; cujus requirendi gratia pergentes duo fratres, venerunt ad ipsos latrones; ubi tunc furto homicidium conjugitur *, cum ab eis famuli Christi occiderunt, prædæque eorum diripitur. Peracto ergo scelere, diu quærentur in solitudine, adtamen quandoque * exanimis inventi, lamentabiliter ad cellam sunt reducti. Deinde Sanctus Columbanus assiduitate expellentium coactus, ac dolore fraternalium funerum percussus, dixit fratribus: Invenimus hic concam auream, sed serpentibus plenam. Vos autem nolite contristari; Deus enim, cui servimus angelum suum mittet, qui nos ad regem Italiæ perducet, eumque placabilem faciet, ut locum nobis pacificum tribuat. Ex quo itinere athletarum Christi febrim vexatio electum Dei Gallum retinuit. Nam in ipso profectiois articulo abbas sui pedibus provolutus, professus est, quod nequivit * infirmitate compulsus. Sed vir sanctus, causa retinendi eum secum, cum hilaritate animi dixit ll: Si laborum meorum particeps fieri non vis, diebus meis missam non celebrabis. Ergo arbitrio proprio tunc relictus est, qui diu sub magisterio aliorum eruditus est.

ANNOTATA.

a Quæ de regia S. Galli prosapia habent antiquiores vide Commentarii prævii num. 31 et seq.

b Galli nomen circa medium sæculum VIII prævaluit: ante Gallo, Galonus, etc., dicebatur. Vide Commentarium prævium, num. 1 et sequentibus.

c Id est Alemannis. Hæc verba monstrant ex illa gente fuisse biographum nostrum.

d Scotia commune nomen erat tum Scotiæ hodiernæ tum Hiberniæ, atque hinc multiplicium errorum origo ad nostra usque tempora. Notherus in suo Martyrologio habet: Insulam Hiberniam.

e Non Sigibertum, sed Guntramnum Burgundicæ gubernacula, quando S. Columbanus in Gallias appulit, tenuisse, monstratur in Commentario prævio num. 46 et sequentibus.

f For-

D

hh

ii

* id est præ-

venit

* adde: mon-

tium

se exerceat.

* id est com-

minutiones

kk

E

* rogatur

* conjugitur

* tandem

* nequiret

F

ll

A f *Fortassis alludit hic auctor ad morem lavandi peregrinorum pedes.*

g Vosagus aliis Vogesus (les Vosges), quo nomine non solum veniunt continua montium juga, sed saltus etiam et eremus. Late extenditur per confinia Burgundiae, Alsatiæ et Lotharingæ: est celebris propter incolatum virorum numero et sanctitate illustrium.

h Luxovium (Luxeuil), in hodierna præfectura Araris superioris (Département Haute-Saône) in antiquo comitatu Burgundiae (Franche-Comté) situm, paulatim excrevit in oppidum. Cæterum ex Vita S. Columbani constat primam fundationem Sancti Anagratibus, alteram Luxovii, tertiam Fontanis fuisse. Hic vero sola mentio fit Luxoviensis cœnobii, quia illud caput fuit reliquorum monasteriorum.

i Eadem paulo uberius exponit Walafridus c. 11: Illisque ibi conversantibus et ipsum locum excellentibus, multi non solum de genere Burgundionum, sed etiam Francorum amore vitæ laudabilis ad ipsos confluerunt; et mōitis spiritualibus instituti, tantam compunctionis gratiam ex verbis eorum adepti sunt, ut omnia sua ad ipsum contraderent, et coma capitis deposita, monasticæ vitæ habitum voluntaria paupertate susciperent. Jonas in Vita S. Columbani num. 17 dicit: Ad ejus famam plebs undique concurrere et se cultui religionis dicare curabant... Ibi nobilium liberi undique concurrere nitebantur, ut et præta phaleramenta sæculi et præsentium pompam facultatum contententes, æterna præmia caperent.

k Theodericus, de quo hic, secundus est hujus nominis, filius secundo genitus Childeberti Austrasiæ regis, anno 596 veneno sublatus, nepos Sigiberti I Austrasiæ regis, occisus anno 575.

l Brunehildis, de qua tam varia atque inter se discrepantia referunt auctores etiam coevi, nupsit Sigiberto I Austrasiæ regi anno 566; filia erat Athanagildi, Gothorum regis in Hispania. Quæ vero est opinio dissensio inter auctores circa Brunehildem reginam, utcumque explicatur a P. Daniel nostro (a).

m Prostitutionis amissionem interpretatur Ildephonsus von Arx (b) prostitutionis perditionem. Sensus clarior est, si amissionem omissionem dicamus; ita ut legatur: quoad prostitutionis omissionem viri Dei consilium utile renebat. Jonas autem num. 31 et Walafridus cap. 11 asserunt per Theodericum non stetisse, quominus S. Columbano monenti obtemperaret: Theodericus, ait Jonas loco citato, quia in termino regni sui B. Columbanum haberet, gratulabatur. Ad quem cum sæpissime veniret, cœpit vir Dei eum increpare, cur concubinarum adulteriis misceretur, et non potius legitimæ conjugis solamine fruere; ut regalis proles ex honorabili regina prodiret, et non potius ex lupanaribus videretur emergi. Cumque jam ad viri Dei imperium regis sermo obtemperaret, et se ab omnibus illicitis segregare responderet, mentem Brunehildis aviæ, secundæ ut erat Jezebelis, antiquus anguis adiit, etc. Eadem habet Walafridus loco citato.

n S. Columbani expulsionem late describit Jonas a num. 33 ad 48.

o Clotarius II primum Suessionum, et ab anno 613 totius Franciæ rex.

p Theodebertus II Austrasiæ rex a fratre suo Theodorico, Brunehilde instigante, occisus an. 612.

(a) Hist. de France, tom. I, p. 478. Edit. Amstelod., an. 1742. — (b) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 6. — (c) Frisi

q Altam Germaniam vocat auctor illam Germaniæ partem, quam Alemanni initio sæculi VII incolabant. Ad hunc locum alludit Walafridus in Præfatione, dum auctorem designat, quem præcipue secutus erat: Porro dum pridem ipsum opus perlegerem, inveni ab auctore ejusdem conscriptionis terram quam nos Alamanni vel Suevi incolimus, Altimanniam sæpius nominari; sed ipsius nominis originem quærens, apud nullum scriptorum, quorum adhuc notitia nos respersit, ejus reperi mentionem. Nisi fallor enim, ab alto situ provinciæ idem vocabulum confictum est. Quod Altimanniam dicit Walafridus Altam Germaniam vocat noster: librarii fortassis industria, Altimanniam interpretantis.

r Egilolfus, melius Flavius Agilulfus aut etiam Agon, ducta uxore anno 590 Theodelinda, Autharis regis vidua, Longobardorum rex, annis XXV regnavit. Se regem totius Italiæ dicebat, uti constat ex inscriptione coronæ aureæ quam Modoetiæ obtulit: AGILULF. GRAT. DI. VIR GLOR. REX TOTIUS ITAL. OFFERT. SCO. JOHANNI BAPTISTÆ. IN ECLA. MODICIA (c).

s Lindimacus hodie die Limmat (nomen compositum ex Lint et Mag, torrentibus) in orientalem partem Lacus Turricini influit.

t Turegum, hodie Zurich, una ex primariis urbibus hodiernæ Helvetiæ ad lacum cognominem sita.

v Tucconia, hodie Tuggen, parochia ruralis, in decanatu Rapperwilano, de qua vide Commentarium prævium, num. 76.

w Prosper Lambertini, postea Papa Benedictus XIV, in Opere de Canonizatione Sanctorum (d), late exponit casus, in quibus excusari potest eversio sanorum et his similia. Erat illo jam tempore lex regni, ut Christiana religio principatum obtineret: unde S. Columbanus, ut habet ejus biographus num. 51, cum regis mandatis inter Suevos advenerat, ipsique Suevi jam magna ex parte baptismo fidei catholice initiati erant, ut testatur idem biographus num. 53; quare non tam gentilismi quam impiæ superstitionis accusantur. Quæ omnia faciunt juxta Prosperum Lambertini, ut factum S. Columbani excusari possit.

x Circa verba maledictionis a S. Columbano prolata, attendendum est ad ea, quæ S. Thomas dicit 2. 2. quæst. LXXVI. art. 1: Si aliquis imperet vel optet malum alterius, in quantum est malum, quasi ipsum malum intendens, sic maledicere utroque modo erit illicitum, et hoc est maledicere per se loquendo. Si autem aliquis imperet vel optet malum alterius sub ratione boni; sic est licitum, nec erit maledictio per se loquendo, sed per accidens, quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum. Contingit autem malum aliquid imperando, vel optando sub ratione duplicis boni, quandoque quidem sub ratione justi. Et sic iudex licite maledicit illum, cui præcipit justam pœnam inferri. Et sic etiam Ecclesia maledicit anathematizando, sicut etiam propheta in Scripturis quandoque imprecatur mala peccatoribus, quasi conformantes voluntatem suam divinæ justitiæ: licet hujusmodi imprecationes possint etiam per modum prænuntiationis intelligi. Quandoque vero dicitur aliquid malum sub ratione utilis; puta cum aliquis optat aliquem peccatorem pati aliquam ægritudinem aut aliquid impedimentum, vel ut ipse melior efficiatur, vel ut saltem ab aliorum nocumento cesset. In S. Columbani maledictione utrum-

Mem. della chiesa Monzese. Dissert., I, p. 42. — (d) Lib. III, cap. XVII, n. 9 et seqq.

AUCTORE
ANONYMO.

que probabiliter concurrat, ut præcius futuri ventura mala denuntiaret, et optaret illa tamquam apta curandæ gentiliū cæcitati, quod posterius clare insinuant verba: alieno aere oppressi ignominiam suam agnoscant conversi. S. Augustinus (a) maledicta excusat; cum ex prophetia dicuntur, non sunt de malo voto imprecantis, sed de præscio spiritu denuntiantis. Nam illa quæ de malo voto sunt, prohibentur cum dicitur: « Benedicite et nolite maledicere ». Hæc autem sæpe inveniuntur in sermone Sanctorum.

y Arbona, oppidum et pagus est, ait Chronicum Gottwicense (b), Ducatus Alemanniæ sub majore pago Durgowe, eoque mediante in principaliore pago Turegiensi seu Zurichgow comprehensus... situs est ad lacum Acronium a sinistris inter binos minores fluvios Salinsach et Steinach, in quo celeberrimum et antiquissimum monasterium S. Galli. Arbona oppidum antiquis Arbor felix dicebatur, ut constat ex Itinerario Antonini (c) et ex Tabula Peutingeriana (d).

z Willmarus, quem Walafridus cap. v vocat presbyterum bonitate conspicuum, erat probabilis parochus illius tractus, sub Gaudenio Constantiensi episcopo. Istic enim mansit usque ad obitum S. Galli anno 625 vel 627; illo invitante, Sanctus noster ultimum ad populum Arbonensem verba fecit: quæ omnia designant presbyterum, qui plebi præpositus erat eruditionis et sacramentorum gratia.

aa Pregentia ex familiari Germanis confusione B et P hodie Bregentz, antiquis Brigantium oppidum est ad lacum et fluvium cognominem Orientem versus situm. Hodie pertinet ad comitatum Tyrolensem, circulum Vorarlberg. Lacus Brigantinus, quem auctor noster paulo inferius mare appellat, vocatur etiam Potamicus, aut Constantiensis, Germanis Bodensee: ab eo differt lacus Acronius, seu Cellensis, estque paulo infra Constantiam, teste Cluverio: hodie tamen a plerisque Acronius et Potamicus lacus passim confunditur.

bb Gentiles, de quibus auctor agit, non carebant omnes baptismatis gratia, quamvis idololatricis superstitionibus dediti, ut clare monstrat Jonas in Vita S. Columbani num. 53: Multi ergo eorum per beati viri suam ad doctrinam et Christi fidem conversi, baptismum consecuti sunt, aliosque etiam, quos jam lavacro ablutos error detinebat profanus ad cultum euangelicæ doctrinæ monitis suis, ut bonus pastor Ecclesiæ seminibus reducebat sparsis. Circa eadem tempora Francos similis inficiebat corruptela, ut constat ex epistola S. Gregorii Magni ad Brunehildem reginam (e): Hoc quoque pariter hortamur, ut et cæteros subjectos vestros sub disciplinæ debeatis moderatione restringere, ut idolis non immolent, cultores arborum non existant, de animalium capitibus sacrificia sacrilega non exhibeant; quia pervenit ad nos quod multi Christianorum et ad ecclesias occurrant, et quod dici nefas est, a culturis dæmonum non abscedant.

cc S. Gallus diurno incolatu Luzovii, Tucconiæ et nunc Brigantii, facile linguam Teutonicam addiscere potuit.

dd Circa expiationem templi S. Aureliæ vide Commentarium prævium, num. 85 et sequentibus.

ee De triennali incolatu S. Columbani vide Commentarium prævium, num. 67.

ff Par socium simul et ejusdem conditionis consortem indicat.

gg Uncinis inclusa pro glossa habet Pertz, editor Monumentorum Germaniæ.

(a) Contr. Faust., lib. xvi, cap. xxii, tom. VIII Oper. col. 296. — (b) Tom. II, p. 547. — (c) D. Bouquet, t. I, p. 102.

hh Hic frequentior Rythmus auditur, antiquiorem probabilis fontem, rhapsodiam quamdam demonstrans.

ii Signum tangere teutonismum dicit Ildephonus von Arz. Rühren enim tangere, olim movere, projicere significabat.

kk De Gunzone duce vix aliud notum est, quam quod ex biographis S. Galli habemus. Alemanniæ ducatum, cui Gunzo præerat, describit Shoepstinus (f).

ll Circa interdictum a S. Columbano impositum S. Gallo, vide Commentarii prævii num. 92 et seq.

CAPUT II. In Alemannia relictus desertum Arbonense incolit, Fridiburgam Gunzonis Ducis filiam a dæmonio liberat.

Quod credimus divina providentia actum, ut electus Dei Gallus servaretur genti illi ad lucrum sempiternum. Sequestratione namque peracta a, præfatus hospes Willmarus presbyter visitatur a servo Dei Gallo una cum retibus et navi, ibique meroris anxietas innovatur, cum separationis ordo rimatur, inter quæ hospitii sustentationes ac infirmitatis sublevationes ibidem flagitantur. Quo suscepto cum gaudio, pietatisque studio adimpleto, jussum est duobus clericis Maginoldo et Theodororo b, ut sollicitudinem ejus habuissent, ac in locis propinquis ecclesiæ ei ministrassent: quibus diligenter patris, ad majus exercitium Christo propitio sanus factus est. Post hæc Hiltibodus c quidam diaconus, præfati sacerdotis fidus socius, cum ante alios cognitione illius heremi polleret, aditus est ab electo Dei Gallo his verbis: Fili! invenisti umquam in abditis istius heremi aptum locum ad construendum oraculum * habitaculumque congruum? Desiderio desideravit anima mea permanere diebus meis in solitudine, admonente nos psalmista dicente: Ecce elongavi fugiens, et mansi in solitudine, et expectabam eum qui me salvum faceret. Respondens diaconus dixit illi: Pater mi, est heremus iste asper et aquosus habens montes excelsos, et angustas vales, et bestias diversas, ursos plurimos, et luporum greges atque porcorum. Timeo si induxero te illuc, ne forte inruant super te.

ll Vir autem Dei respondit: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui Danihelem de lacu leonum liberavit, ipse potens est, me liberare de manu bestiarum. Videns autem præfatus levites constantiam ejus, ait: Crastina secreta silvarum penetremus, si forte locum aptum inveniamus. Nam confido in Creatoris nostri clementia, ut dignetur nobis prævium * Tobia dirigere. Solito ergo more vir Dei in oratione eodem die persistit sine cibi perceptione. Facto igitur mane, captabant viam cum oratione. Peracta nempe ter terna hora diei *, levites sciscitatur: si voluisset reficere vir Dei; a quo audivit: non se gustaturum, antequam, Christo propitio, locus ei ostenderetur ad habitandum. Agitantur igitur membra jam lassa, ac demum pervenitur ad fluviolum nominatum Petrosa d. Ibi ergo noctis quies demonstratur, cum squammigeri gregis turba conspicitur. Nam pervenitur ad cursum fluvioli de monte, ubi cavatur locus ejus in rupe e, adportatum rete immittitur, ac pisciculi non pauci captantur, ignis a levita de silice excutitur, ac refectio præpara-

D

In Alemannia relictus

* divisione

a

E

b

c

* oratorium

F

solitudinem,

* ducem seu

Angelum

* hora nona

seu tertia post-

meridiana

d

e

— (d) Ibid., p. 112. — (e) Lib. ix, epist. xi, tom. II Oper. col. 938. — (f) Alsac. illust., tom. I, p. 626 et seqq.

tur.

A tur. Consuetam interea vir Dei orationem quaerens, corruit in vepre pedem offendens; quem diaconus nitens sublevare, audivit: Sine me, haec requies mea in saeculum; hic habitabo, quoniam elegi eam.

12 Et cum surrexisset ab oratione, fecit de virga coleria * crucem, in qua appendit capsellam *f* in qua erant Reliquiae S. Virginis virginum, et Sancti Desiderii *g* almique ducis Mauricii *h*. Ubi denuo preces amborum innovantur. Nempe vir Dei supplex ait: Domine Jesu Christe creator mundi, qui crucis tropheo subvenisti humano generi, da in honore electorum tuorum locum istum ad laudem tuam habitabilem. Oratio ad occasum protrahitur, eisque cum gratiarum actione percipitur, Nam cum membra quieti dedissent, virque Dei silenter levando in precibus se ante eandem capsam exercuisset, conviator* ejus occulte intendebat. Interea ursus de monte adit, ac fragmenta decerpit; cui ab electo Dei Gallo dictum est: Bestia, in nomine Domini nostri Jesu Christi praecipio tibi, sume lignum et proice in ignem. Ille continuo autem reversus addit validissimum lignum, et imposuit in ignem; cui ob mercedem operis offertur a viro Dei panis, sed tamen hoc modo, et praecipitur: In nomine Domini mei Jesu Christi, recede ad hac valle. Sint tibi montes et colles communes, nec tamen hic pecus ledas aut homines. Quibus inspectis, conviator ejus surgens ac genibus se provolvens, ait: Nunc scio, quia Dominus est tecum, eo quod bestiae heremi obediunt tibi. Qui statim audivit: Cave ne alicui hoc dicas, donec gloriam Dei videas.

13 Mane autem facto, dixit diaconus ad eum: Pater, quid vis, ut faciamus hodie. At ille dixit: Obsecro te, fili, ne irascaris in sermonibus meis, maneamus hic adhuc istum diem. Sume retia, et perge ad gurgitem, ego veniam post te cito; forte Dominus consuetam misericordiam suam nobis ostendet, ut habeamus aliquid ad porrigendum hospiti nostri pro hujus benedictione. Cui levites ait: Placent quae dicis; statimque surrexit et ad gurgitem perrexit. Ubi cum niteretur retelaxare, apparuerunt ei duo demonia in mulierum specie nude ad litus stantes, quasi ad balneum ingredi volentes, turpitudinemque corporis sui ei monstrantes, insuper et lapides contra eum jactantes, dicebant: Tu induxisti virum istum in hunc* heremum, virum iniquum et invidiosum, qui semper nobis in malis praevalet. Quibus auditis, vicino* pede regreditur, resque viro Dei nuntiatur. Quo audito, oratio amborum funditur Christo. Sanctus nempe ait: Domine Jesu Christe, fili Dei, ne existimes meritis meis, sed jube has demones recedere ab hoc loco, ut sit sanctificatus in honore nominis tui. Cumque se ab oratione erexissent et ad gurgitem venissent, demones in fugam versae sunt per decursum fluminis usque ad verticem montis. Vir autem Dei dixit: Fantasmata, praecipio vobis per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, ut de hoc loco in deserta recedatis, nec amplius hic introeatis. Tunc namque rete immitentes, coeperunt squammigeros greges. Ubi iterum innovatur dolus hostis antiqui, dum adhuc pisces ad se trahebant, voces quasi duarum mulierum flentium super mortuos suos de vertice montis audiebant, quae haec verba rimabant: Quid agimus, vel quo pergimus! Non licet nobis propter istum peregrinum neque inter homines, neque in heremis habitare. Postea vero tribus vicibus ipse diaconus cum laborasset desiderio capiendorum accipitrum, audivit de monte, qui dicitur Himiliber *i*, demones

cum clamore interrogare, si adhuc Gallus in heremo esset, an recedisset*.

14 His actis, lustraverunt vallem ac montem, viderunt inter duos rivos *k* silvam, planiciemque desiderabilem. Exemplo Sancti Jacob, futurae habitationis praescius electus Dei Gallus dixit: Vere Dominus est in loco isto. Ibi et tunc miraculum innovabatur: cum serpentium multitudo illic scatebat, ex illa die non comparebat. Creator angelicae virtutis magis ac magis adoratur, eique gratiarum actiones aguntur. Conlocutio namque inter illos egredi de heremo agebatur, sed a viro Dei exire levita supplicabatur, eique induciae usque in diem tertium flagitabantur; quod conviator ejus dure accepit, repetendo: se non ausurum videre faciem hospitis eorum sine illius presentia. Sed sermo viri Dei praevaleuit, ac levita repedavit *l*. Sanctus igitur tunc se exercuit, hisque ternis solibus absque corporali sustentatione continuit. Quarto ergo die egreditur. Arbonensisque sacerdos ab eo cum gratiarum actione visitatur, a quo gaudio suscipitur, eique omnis humanitas praeparatur, Christo laudem referebant, ac reficiendi gratia consedebant, ubi inter caetera laetitiae genera levites ait: Si ursus adesset, forsitan Gallus illi benedictionem porrexisset. Cum ergo sermonis origo a sacerdote inquisitum est, a levita recitabatur, ut gestum est. Exinde habitus est ab eis sicut unus ex patribus antiquis; erat enim vita ejus dura, atque ariditate* consumpta.

15 Dum ibi adessent simul, venit nuntius ad Willimarum presbyterum, dicens, migrasse Gaudentium *m*, Constantiae urbis episcopum; pro cuius requie ambo laborabant in oratione. Post haec die septima missa est praefato sacerdoti epistola, in qua continebatur, adesse eum cum viro Dei super duodecim noctes ad Cunzonem ducentem in villa nuncupata Iburninga *n*. Hoc ideo agebatur, quia filia ejus Fridiburga desperabatur; quam ingressus spiritus nequam torquebat passionibus incredibilibus cuiquam. Cibos modicos capiebat, volutans in terra spumabat, nec eam continere nisi quatuor poterant; quod genus demonis erat mutum usque ad diem tricesimum; exinde coepit loqui, Nam eadem Sigiberto *o* filio Theodorichi disponsata fuit. Cui pater ejus per nuntios haec cum festinatione innotuit*, pro quo ammiculo duo praecelsi pontifices missi sunt. Igitur Willimarus volens ad difinitum placitum* venire, ortatus est virum Dei secum ire. A quo responsum tale accepit: istud iter non est meum, sed tuum. Tu perge, pater, quid mihi cum principe istius saeculi? Sed revertar ad cellam meam. Cui sacerdos: Nequaquam, inquit, ita fiat; sed perge mecum ob consolationem tristitiae iudicis, et ne forte invitus ad eum ducaris. Sed conatus ejus praevalebat, qui honorem mundanum fugiebat.

16 Concitus cellulam revisebat, nempe ut magis se ab humana inquisitione occultaret; mane dixit fratribus, ut nullus, certum locum eum requirendi demonstraret, sed si obnixius cogerebantur, abbatis sui Columbani epistolam ei venisse testificarentur, quo ad eum citius ad Italiam venisset *p*; et sic commisit se cum duobus alumnis abditis heremi. Ergo transgresso alpe, venit in silvam vocatam Sennius *q*, ubi et adfuit Quaradaves *r* vicus proximus; in quo invenerunt diaconum, Johannem nomine, servientem Domino in justitia et timore: qui eos domum introduxit, necnon et septem diebus quasi longinquis peregrinis ministravit, illis se fingentibus de longinquo esse. Ut secessum viri Dei sacerdos comperit, ad ducentem navigavit, atque eventum fugae recitavit. Ad quem dux dixit:

AUCTORE ANONYMO. recessisset. et invenit. *k*

l

E

* austeritate
Sudente
Willimaro
presbytero,
m

n

o

* nota fecit
F
* diem

* Cunzonis

Cunzonem
ducentem

p

q r

Cito

duce Hilli-
bodo diacono,
* Columnea
f
g h

* socius

B

querit

C

nanc

* festino?

i

AUCTORE ANONYMO.	Cito pro eo legationem dirige, et ei venire ad me suade; si ergo per illum Deus liberaverit filiam meam, ditabo eum muneribus, et dabo ei urbis Constantiæ episcopiam*. In quo conatu presbyter reversus est. Igitur advenientibus pontificibus a regia dignitate directis, ingens tristitia parentum agebatur; qui tamen munera puellæ presentabant, sed illa excutiens tenenti eam gladium abstulit, atque eos interficere voluit.	huc intravi, quia pater meus cum sociis tuis eiecit te; si me nunc eicis, ubi vadam? Vir Dei respondit: Ubi Dominus te dimersit, in abyssum. Statim enim videntibus illis, exivit de ore ejus quasi turpissima avis, nigra et horribilis. Confestim salva facta puella surrexit, quam vir Dei matri reddidit. Pater vero lætificatus cum amicis, obtulitque ei munera transmissa puellæ a dignitate regis. Nam præfatum episcopatum ei tradidit, quem vir Dei his viribus tenuit: Vivente præceptore meo Columbano, ego missam non celebrabo; si ergo me vis ad hoc sublevare, sine apices meos præceptorum meo venire, a quo si obsolvar, obtemperans tibi inveni. Ad quem dux: Fiat, inquit, secundum verbum tuum. Electus Dei reversus est cum donis quibus honoratus est. Præcipiebatur tamen a duce tribuno Arbonensi x, ut ad ædificium cellæ cum cunctis pagensibus illis adjuvasset* ei. Vir Dei Arbonense castrum ingreditur, pauperumque et egenorum multitudinem congregatur, quibus dona a duce data penitus distribuebantur. Sed Maginaldus minister ejus volens servare vasculum unum argenteum celatius pretiosum ob* industriam sacerdotalis ministerii, interrogans pro hoc magistrum, audivit exemplum clavigeri poli: Argentum et aurum non est mihi; tu vero ergo eum. His actis, dilectæ solitudinis rediit, nec non et in cœlestis regis militia semetipsum mirum in modum exercuit.	D
* episcopatum	<i>licet invitus</i>	17 A qua et demon locutus est uni ex eis: Tu promisisti regi, ut eiceres me de vasculo isto, cur non adduxisti filiam tuam, quam fecisti in illa sanctæ moniali? Alteri quoque dixit: Et tu fornicatus es cum tribus mulieribus alienis. Per vestrum imperium ego numquam egrediar; sed est, vir nomine Gallus, qui excussit me de Tuccinia, ubi multum tempus habitavi, et destruxit ibi omnes domos meas, et iterum invenit me in Pergentia*, et inde similiter me eiecit; quem dux iste de eo loco expulit, pro qua vindicta ego intravi in puellam istam. Nisi ipse venerit, non egrediar hinc. Unus autem ex pontificibus dedit ei alapam dicens: Obmutesce, sathanas. Qui audiens Gallum nominare, autumabat, de pullo s dici. Sed injuria contra missos regios non cessabat, cum verborum garrulitas se elevabat. Tres dies ibi manebant, et ad palatium remeabant, necnon et regi ordinem rei recitabant. Presbyter vero jussu complens, adveniens virum Dei in spelunca legentem, consolatoria verba ait ei: Ne timeas, pater, venire ad ducem, quia jurejurando juravit mihi, ne ageret tibi ullum malum, sed ut tantum orando ponas manum super caput puellæ. Nam si ei Christus subvenerit per te, dabit tibi sedem Constantiæ. Adhuc loquebantur, et ecce Johannes diaconus adfuit, qui panes azymos et langunculam vini oleumve et butyrum cum melle et piscibus assis pro benedictione ei obtulit*. Christo gratiæ aguntur, atque opulæ incipiuntur.	* ad præceptorem meum
* Brigantii	B	18 Igitur vir Dei crastina se profecturum promisit; cui præfatus levites mulum suum cum stratorio tvehendi eum gratia adferre voluit; sed ille, ut solebat, omnem pompam fugiens, necesse se habere in cella visitare fratres adfirmavit, et sic quantocius ad castrum venire. Quem tamen pro condicto sacerdos sacramento constrixit. Johannes cum benedictione regressus est, et vir Dei, via qua venerat, cellam ingressus est. Ubi transacto spatio noctis, adiit castrum cum duobus alumnis; ubi et missum alium a duce directum cum sacerdote reperit, qui illos festinare compulit dicendo: Jam triduo esse puellam sine cibo. Navis ingreditur et nocte illa ad ducem pervenitur. Mane facto, dux cum eis cubiculum ingressus est, ubi mater filiam clausis oculis quasi mortuam tenuit, de cuius ore ceu sulphureus odor exivit, ubi et domesticorum multitudo aderat expectando, quod futurum erat. Sanctus ergo se in orationem stravit, atque cum lacrimis dixit: Domine Jesu Christe, qui in hunc mundum veniens ex virgine dignatus es nasci, quique ventis et mari imperasti, et sathanam retro redire jussisti, necnon et per passionem tuam humanum genus redemisti, jube istum immundissimum spiritum de hac puella egredi. Et cum surrexisset ab oratione, adprehensa manu ejus dextera, elevavit eam. Spiritus enim nequam discepit eam.	x
* munere	<i>adit,</i>	19 Ille vero imposita manu capiti ejus dixit: Impero tibi in nomine Jesu Christi, spiritus immunde, ut exeat et recedas ab hac plasma Dei v. Cum hæc dixisset, illa apertis oculis aspexit in eum, spiritusque immundus locutus est ad eum: Tu es Gallus, qui prius projecisti me; sed ego	* adjuvaret
* Arbonam	C	20 Deinde nempe Johanni diacono epistola a viro Dei dirigitur, in qua ei quantocius venire ad eum demandatur. Quam relegens, ac jussu implere cupiens, perrexit cum eologis festinans, cellam ejus adiit, quem fraternalis manus honorifice collegit*. Quique a viro Dei humanitus* susceptus, investigans prosperitatem itineris, audivit ab eo honorem susceptionis principis; ergo et additum est de ereptione puellæ, ac muneribus datis, necnon et porrectione episcopis. Quam, vir Dei inquit, nolui ante præceptum abbatis mei; sed tu fili capax consilii mei incipe mecum intentionem dare divinæ legi, quam secretis cordis colligens, eris forsitan plurioribus* adjuvans. Quod levita audiens, genibus provolvitur gratias agens. Et agiler comites remisit, ejusque se magisterio tradidit. Cum quo fontem matris philosophiæ adiebat*; cum enucleatim cognitionem legis divinæ carpebat. Nec dissimilis fore* effectus est euangelico scribæ, cum vetera, novaque rimabat de corde. Rex vero Sigibertus, cum audisset, quod reddita esset sanitas puelle, jussit patri, eam transmittere ad se. Qui eam cum omni apparatu usque ad Renum perduxit, et inde per comites cum honore magno regi transmisit y. Quæ gratulanter suscepta, interrogata est pro recuperatione sanitatis, quam nequiverant conferre præsules aulae regalis.	E * usum
<i>ejusque filiam sanat:</i>	21 A qua responsum est: Esse ibi Scottum nomine Gallum in heremo, per quem virtutes operarentur a Domino. Hic cum jam esset, inquit, ancilla tua in extremis, rogante patre meo, advenit, atque imposita mihi manu, signo crucis me munivit, necnon et demoni, ut recederet, imperavit. Quo jussu obtemperante, videntibus illis, qui mecum erant in domo, exivit de ore meo, quasi corvus niger et horribilis. Deinceps corpus Domini incolomis accipi. His dictis, provoluta est pedibus regis dicens: Hoc solum impetrasse me, clementissime rex, sinito, ut gratia tua pro me adveniat eidem Dei viro. Rex autem interrogavit eam dicens: In qua heremo habitatio illius? Puella dixit: In silva conjuncta Arbonensi pago, qui est inter lacum et Alpes. Rex vero jussit scribere	* multis donatus, quæ in pauperes erogat,	
		* exceptit humaniter	
		* pluribus	
		* adibat * fore videtur abundare F	
		y	
		Fridburgæ suadet virginitatem.	
		epistolam	

A epistolam firmitatis, ut per regiam auctoritatem
obtineret deinceps obtinisset* vir Dei cellulam suam, quæ
viro Dei transmittatur cum duabus libris auri,
et binis talentis argenti, missis humiliter venien-
tibus, ac regiam dignitatem in ejus orationem
plenius commendantibus. Cunzoni ergo duci præ-
ceptum est a rege, ut viro Dei ad ædificium cellæ
adjuvaret* cum multitudine. Fecit ergo rex nup-
tiale convivium, vocata non modica turba prin-
cipum. Qui cum jussisset virginem domum intro-
duci, prostrata est dicens regi: Domine mi rex,
ancilla tua est adhuc febilis propter egritudinem
corporis, insuper et tactus membrorum meorum
est vilis. Sine me adhuc septem dies, usque dum
recipiam vires. Ad quam rex: Fiat, inquit, se-
cundum voluntatem tuam.

quam, con-
sentiente
sponso,
B 22 Rex palatium ingressus est, illa cubiculum
reversa est. Inter convivium igitur mirati sunt
multi: quia regina non aderat regis lateri. Quæ
namque celabat animi decretum usque ad diem sep-
timum. Quo inlucescente, ingressa est ecclesiam
protomartyris clausis post tergum hostiis; ubi se
exiit regis vestibus, indutaque est sanctimoniali-
bus. Nempè cornu altaris adpræhendit, et his
verbis oravit: Sancte Stephane, qui sanguinem
tuum propter Christum fudisti, sis pro me indigna
hodie intercessor: ut convertatur cor regis se-
cundum voluntatem meam, ne auferatur velamen
istud de capite meo. Quod videntes viri qui eam
fuerant secuti, cum festinatione nuntiaverunt regi:
qui convocans sacerdotes ac principes, inquisi-
vit inde consilium; inter quos Cyprianus z, Ar-
latensis præsul, dixit: Hæc puella, cum esset stri-
cta a demoniis, voto se obligaverat, ne avertetur
a sanctitate. Cave, ne eam inde abstrahas, et,
ea pejora prioribus patiente, in peccatum incurras.

Deo vovet.
23 Quod rex justus et timens Deum audiens, et
consilium plurimorum sacerdotum sumens, in-
gressus ecclesiam, ubi ipsa erat, jussit adferre
vestem regalem, et coronam, quæ ei præparata
fuerat, dixitque ad illam: Accede ad me. Quæ
putans se abstrahi debuisset* de ecclesia, obnixius
cornu altaris tenuit. Cui rex clarius dixit: Ne ti-
neas venire ad me; omnia fiunt hodie secundum
voluntatem tuam. Illa tunc imponens caput alti-
tari dixit: Ecce Ancilla Christi, fiat mihi se-
cundum voluntatem ejus. Quam rex Sigibertus sacer-
dotibus jussit amovere, et ad se deducere, præcep-
pitque eam indui veste regali cum velamine et
corona, et his verbis eam Domino commendabat:
Sicut mihi fuisti præparata cum ornamentis, sic
te dabo ad sponsam aa Domino meo Jesu Christo;
et adprehensam manum ejus dexteram inposuit su-
per altare, ob quod fertur egressus flere. Sed eam
venire jussit post se, et in palatio fecit decumbere
apud se, quam muneribus multis honoravit, et
monasterium puellarum, constructum in honore
Sancti Petri in Metis civitate, ubi hæc facta sunt,
commendavit bb. Hæc autem omnia, quæ fecerat
puella, per consilium viri Dei Galli facta fuerant,
qui eam a demonibus, Domino auxiliante, libera-
verat.

ANNOTATA.

a Hæc sequestratio, seu discessio S. Columbani
ex Alemannia accidit circa medium annum DCXII.
Nam audita clade Theoberti, Austrasiæ regis,

(a) Fredeg. Chron., c. XXXVIII. Ap. D. Bouquet, t. II, p.
428. — (b) Hist. patriæ Monum., t. I, p. 1. — (c) Ital.

qui post mensem Maium hujus anni fugatus est (a),
in Italiam abiit Columbanus. Atque hæc non viden-
tur perpensis viri clarissimi edendis Sardinia mo-
numentis præpositi, cum duo diplomata Bobiensia
ad annum 602 aut 603 referunt (b). Tunc quiete
ac secure agebat Columbanus Luxovii, nec erat,
quod a rege Agilulfo peteret. Imo de Bobio tunc
primum agi ceptum, quando jam Mediolani versa-
batur vir sanctus, ut habet Jonas in ejus Vita num.
60. Ut igitur sua citatis diplomatibus conciliaretur
auctoritas, oporteret corrigi prius addendo decem
notis numeralibus, hoc modo: Data Medoliano in
palatio sub die nono kalendas Augustas anno re-
gni nostri felicissimi octavo (decimo octavo) per
indictione quinta (decima quinta) feliciter. An-
nus XVIII regni Agilulfi cum anno 612 concurrat;
et circa finem Julii hujus anni Columbanus com-
mode potuit, superatis Alpibus, Mediolanum attin-
gere. Alterum diploma plus facessit difficultatis:
signatur quidem: Actum in palatio Constantinia-
no, sub die III mense Novembris. In ipso autem
diplomate dicitur: Anno Deo propitio pontifica-
tus domini Gregorii Summi Pontificis et univer-
sali papæ in sanctissima sede Beati Petri Apo-
stolorum principis III indictione III. Hæc cum
chronologia neutiquam concordant: mensis Novem-
ber anni quarti pontificatus S. Gregorii Magni,
concurrat cum anno 593. Quo tempore Columbanus
vix inceperat in Galliis, aut saltem non poterat in
potestatem Sedis apostolicæ tradere cœnobium Bo-
biense, quod multis post annis recepit. Si diploma
genuinum sit, irrepserunt certe plura menda, im-
primis Gregorio substitui oporteret Bonifacium IV,
cujus annus quintus non quartus currebat mense
Novembri anni 612. Indictio quoque erat decima
quinta. Hæc probabiliter irrepserint vitia, quia di-
ploma exscribi debuit ex copia sæculi XIII. Cæterum
utrumque diploma habet Ughellus (c).

b Magnoldum et Theodorum Scotos fuisse disci-
pulos S. Columbani dicit Vita S. Magni seu Ma-
gnoldi VI Septembris. Sed hæc late ibidem refu-
tantur in Commentario prævio (d).
c Walafridus cap. x Hiltiboldum habet, male:
ni fortassis nomen traditione corrigendum didicerit.
d Quam Petrosam dicit Anonymus, Stemaha
vocat Walafridus cap. xi. Hodie Steinach, (a stein
petra et ach aqua,) rivus jam urbis Sangallensis
plateas permeans, petrosa dictus, quia præceps in
saxa et petras ruit. Ildephonsus von Arx.
e Hæc excavatio adhuc ante portam urbis visi-
tur. Ildephonsus von Arx.
f Capsella pro Reliquiarum theca: confer Du
Cange Glossarium, verbo Capsa. Hujusmodi capsel-
las Scottigenæ passim deferebant, ex corio aut alia
vili materia confectas.
g Agitur de S. Desiderio episcopo Lingonensi ad
XXIII Maii.
h De S. Mauritio, duce Legionis Thebæ scri-
bunt nostri ad XXII Septembris et in calce tomi VI
Septembris.
i Olim mons Cœlius, seu Cœlestis, hodie Mön-
zeln: collis in vicinia oppidi Sangallensis.
k Rivi duo inter quos erat silva vocantur: Pe-
trosa seu Steinach, de quo supra; et Iram, hodie
accollis die Irr aut die Schwarz.
l Hic discrimen ponit Ildephonsus von Arx inter
Anonymi et Walafridi narrationem, quasi juxta
hujus verba, diaconus Hiltibodus remansisset id de-
serto cum S. Gallo. Verum hoc non dicit Walafridus,
sed potius diaconum rediisse Arbonam. Nam

sacr., t. IV, col. 952. — (d) T. II Sep., p. 714.

postquam

AUCTORE
ANONYMO.

postquam diaconus dixisset timere se, si Dei servum in deserto solum relinqueret, exprobrationem presbyteri sui, respondet Gallus cap. xiv: Vade, fili, ego post vestigia tua quantocius properabo. Quo abeunte, athleta Dei toto triduo a cibo abstinit. Manifestum est ex textu Walafridiano, Hiltibodum domum remeasse triduo ante S. Gallum.

m Gaudentii prima hæc et unica mentio apud antiquos. Hoc certum est, vivente adhuc S. Columbano, diem suum obiisse Gaudentium, proinde ante annum 615 (a).

n Iburningæ, hodie Ueberlingen, oppidum est in magno ducatu Badensi.

o Quis Sigibertus Fridiburgam sponsam habuerit vide Commentarii prævii num. 106 et sequentes.

p Hæc mendacio satis similia videntur; tamen nihil mendacii inest sancti Viri dictis, si reapse animum habuerit recedendi in Italiam, casu quo nimum urgeretur ad dignitatem aliquam aut divitias acceptandas.

q Vulgo Sennwald, in hodierno pago Sangallensi, erat tunc locus desertus. Alps, qui hic venit, vox generica est apud Helvetos, significans montem.

B r Hodie Graps vicus prope Sennwald.

s Hæc si vera sunt, indicant, Galli nomen jam usurpatum fuisse, vivente Sancto: nam si Gallo, Gallunus vocatus fuisset, non potuisset confundi cum pullo.

t Stratorium interpretatur Ildephonsus von Arx famulum, cui cura jumentis commissa est. Atque meo quidem iudicio, recte: nam quamvis stratorium significet stramentum sellæ equestris seu stragulum quo illa insternitur, (confer Du Cange Glossarium), melius hic famulum interpretamur, itineri et reducendo equo necessarium.

v Hæc preces et exorcismi desumptæ sunt ex precibus et exorcismis baptismi, quamvis ad verbum expressa, ut vult Ildeph. von Arx, illa non reperi.

x Arbonæ præses in chartis traditionum, nunc tribunus, nunc centenarius, nunc vicarius vocatur. Ildephonsus von Arx.

y Ex eo quod transmissa dicatur sponsa Fridiburga, non vero per patrem ad regem ducta, ut fabula subolet Hadriano Valesio: confer Commentarii prævii num. 112.

z Sunt qui Cyprianum hunc Arelatensem episcopum fuisse negant: neque est quod in alterutram propendere faciat. Saxius vult S. Virgilium Arelatensem vixisse usque ad annum 640, et tunc Cypriano nullum esset spatium. Sed tempus episcopatus S. Virgilii est tam incertum (b), ut nihil occurrat, quo Cyprianus certo rejici posset.

aa Est Teutonismus: Zur Ehe geben.

bb Confer Commentarii prævii num. 112.

CAPUT III. Recusat episcopatum Constantiensem; cellam ædificat; moritur.

Recusato
Constantien-
si episcopa-
tu,

Johannes igitur præfatus, alumnus viri Dei cum eo perseveravit, atque prudentiam multifariam didicit, interpretationes divinarum librorum, et opera manuum a Viro Dei usitata a. Qui in multis disciplinis ibi pro discipulo habebatur; cum Christus in eo donum gratiæ suæ operabatur, ita ut quæ vidisset aut audisset, statim corde percepisset. Ubi mansit triennio b, crescens mansuetudine et humilitate in Domino. Misit deinceps præfatus dux Cunzo viro Dei epistolam, ut in Constantiam

venisset*, quatenus apud illum dignum pontificem elegisset. Vocavitque Augustudunensem c præsullem cum clero et populo, necnon et Spirensem electionis gratia accersivit, pleniterque ex tota Alta Germania d presbiteros et diacones, clericos et laicos ad eandem urbem convocavit, quatenus dignus pontifex eligeretur. Ipso nempe duce cum principibus Sueavorum mediante, protracta est tribus diebus synodus cum infinita populi multitudine. Vir Dei Johannem et Maginaldum adsumpsit et ad urbem perrexit. Qui cum introisset concilium, dux prævenit eum dicens: Deus (qui) per Sanctam Mariam incarnari voluit, in cujus honore hæc ecclesia dedicata est, dignetur effundere Spiritum Sanctum super nos, et det nobis pontificem ad regendam plebem, et gubernandam ecclesiam suam.

25 Et rogavit pontifices, ut per eorum canones eligerent quem voluissent; ubi totus clerus adunatus est, simul cum eis populo proclamante: Quia iste Gallus vir Dei est, habens famam bonam per universam regionem istam, instructus de Scripturis ac plenus sapientia, justus et castus corpore, mansuetus et humilis, largitor elemosinarum, continens et pater orfanorum et viduarum; talem decet habere pontificatum. Dux autem dixit ad eum: Audis, quid isti loquuntur? Cui vir Dei respondit: Bene dixerunt, utinam verum fuisset! Isti, qui hoc dicunt, non intelligunt ex canonica auctoritate peregrinum episcopum non debere ordinari e. Nam hic est mecum Johannes diaconus de plebe vestra f, qui hoc testimonio in omnibus Christo propitio præditus est, cui pondus regiminis apte injungi congruum est. Igitur celeriter in medium synodi vocatus est, et a duce de qua progenie esset, interrogatus est. Quo respondente: in Retia parentum se habere originem; dux dixit ei: Est tibi viri regimen Ecclesiæ suscipiendum? Ad quod electus Dei Gallus se in respondendo prætulit, laudando maturitatem vitæ ejus. Dum hæc et alia multa pro electione ejus cum viro Dei loquerentur, humiliter se retraxit, atque extra civitatem in ecclesiam Sancti Stephani fugit. Quem sacerdotum et plebis turba prosequabatur, invitique et lugens reducebatur. Vox multitudinis elevabatur, cum Johannes antistes, concordante populo, eligebatur.

26 Electione nempe peracta, consecratus est ab episcopis præfatis. Quem statim omnes Misarum solemniter agere, et virum Dei dulcissimis dogmatibus suis populum instruere flagitabant. Qui ob riganda corda fonte divino cupidus, alumnus manu tenens eminentiorem locum adiit, et antistite præceptoris sui verba interpretante g, origo fabricæ cœli et terræ, ac expulsio primi terigenæ cum ortationibus cœlestis hereditatis requirendæ rimabantur. Nam continentia Noe, et fides Abrahamæ cum exemplis patriarcharum, necnon et Mosaicis signis recitabantur, legalibus illis gestis ad animarum medellam cunctis redactis. Regum fortitudo fortissimis athletis tyrocinii Christiani comparabantur, qui indesinens bellum cum virtutibus contra vicia exercent. Prophetarum visio ad morum correctionem atque ad stabilitatem rectæ fidei pleniter ab eis convertebatur, transactisque mysteriis veteris testamenti tandem ad novum gaudium Christi clementiæ perventum est, ubi tanto sublimius disputabatur, quanto ibi salubriora repperiuntur. Euangelicis ergo miraculis, passionisque ac resurrectionis sacramentis recitatis, fertur, auditores, qui ibi

D
* lege veni-
rent... elige-
rent

e

d

ad quem Jo-
annem disci-
pulum sibi
substituit pe-
til;

E

e

f

* Est tibi vis
ad...

in ejus con-
secratione
concionatur;
F

g

(a) Neugart Episcopat. Constant., p. 29. — (b) Gall. Christ., t. I, col. 151, et t. I, Mart., p. 400.

aderant,

A aderant, propter cœleste desiderium lacrimis vultum rigasse; sicque læti ex compunctione divina remeabant ad propria *h*. Electus igitur Dei Gallus apud alumnus septem diebus commorans, semina consolationis divinæ ei tanto uberius infudit, quanto eum in capessendis exemplis divinis obligatiorem esse conspexit. Jamque sui antistitis benedictione suscepta, revisit cognita heremi secreta. Quem pontifex prosequatur cum servitio, ac inter cœtera humanitatis genera actoribus suis cum plebe jussit ædificio cellæ certatim insistere.

et ad solitudinem rever-
sus,

27 Tunc nempe Sanctus solatio fretus oratorium atque officina fratribus apta inchoavit. Ergo bis senis tantum sodalibus secum habitantibus contentus erat. Quibus aliquid extra regulæ traxit deviare omnino indignum fuerat. Nam quodam Dominico die finitis matutinalibus orationibus, cum repedasset requiescendi gratia, prima luce diei vocavit vir Dei Maginaldum diaconem dicens: Surge velociter, et præpara mihi ad missam celebrandam. Qui respondit: Quid est hoc, domine? Numquid tu missam celebrabis? Cui ille: Post nocturnam *i* hujus noctis, revelatum est mihi, migrasse præceptorem meum Columbanum, pro cujus requie offeram sacrificium. Statim signum tangebatur, fratribusque congregatis, oratio multiplicabatur, cum pro anima Columbarum agenda missarum celebrabatur. Quibus peractis, præfatus diacono vir Dei ait: Fili non sit tibi grave, festinans ad Italiam, visita in ea monasterium vocatum Bobium; ubi diligenter investigans de his, quæ acta sunt erga abbatem meum, notato die et hora, renuntia mihi sine mora. Quo jussu levita obstupuit, cum nescire se viam autumavit. Sed electus Dei: Vade, inquit, frater, noli timere, Dominus dirigit gressus tuos. Benedictio petitur, et via celeriter carpitur, superno duce ei auxiliante, tandem adiit cœnobium Bobiense; ubi juxta revelationem magistri cuncta repperit, et apud fratres illos noctem mansit. Qui electo Dei Gallo epistolam de gestis sancti Columbarum plenam, et cambuttam *k* ipsius transmiserunt, dicentes: Præceptor noster jussit nobis adhuc vivens, ut per istum baculum Gallus absolveretur. Christo nempe propitio octava die rediens, epistolam cum cambutta præsentavit. Rebus igitur recitatis, divina clementia obnixius pro requie Columbarum flagitabatur, cum in commune missarum sollempnia ac psalmodiæ dulcedo rimabantur.

cellam ædificat.

28 Contigit autem una die, dum operaretur cum fratribus et plebe in oratorio, ut una axis ex pariete decurtata brevior aliis palmarum quattuor apparuisset, quam carpentarii aestimabant proicere. Vir autem Dei in divinum auxilium confidens, ait: Cessate paulisper ab opere vestro, reficientes corpora cum alimento præparato. Ad tempus namque labori induciæ dabantur, atque jussis electi Dei obtemperabatur. Tum domum unanimes introibant, nec non et cum benedictione cibum percipiebant. Prandio ergo auctore Deo peracto, operis gratia avidi redeuntes, invenerunt axem præfatam longiorem aliis mensura pedis dimidii. O mirabilis Deus in Sanctis suis! quod clementum naturale negaverat, fides in absciso jam germine donaverat. Dulciflua laus Redemptori mundi rependebatur, cum elementum contra naturam tractum ad locum suum restituebatur. Nec digne tacendum reor, quid miraculi ibidem postea Dominus Jesus ostenderit. Nam, qui perverso humore fatigati dentium dolore quatiuntur, ex eadem axe usque

in hodiernum diem, Christo propitio, medicinam capessunt, ejus meritis adjuvantibus, quem Dominus in tali signo honorare dignatus est.

AUCTORE
ANONYMO.

29 Post hæc autem contigit, quod vir Dei Eustasius *l* hoc ærumnosum exilium dereliquit, qui venerabili Columbano in regimine Luxoviensis cœnobii successit. Sed fraternalis societas prioris conversationis non inmemor ob adquirendum magisterium electi Dei Galli tractabat, atque consilio sex fratres ex Hibernensibus comitibus ejus cum epistola electionem nuntiantes ad eum dirigebant. Qui divina clementia ductrice ad cellam venerunt, atque humaniter suscepti epistolam ei ostenderunt; in qua cum legationis eorum ordo intenderetur, ad consuetum refugium secreti sui revertebatur. Ego, inquit, natos et predia propter Christum dereliqui, et iterum capiam divitias sæculi? Decreveram, relictis fratribus et extraneis filiis matris factus, fieri propheticus filius, et nunc flam arator euangelicus, qui retro respiciens non est regno Dei aptus. Jam ditione regiminis vestri moderante libens obtemperabam, sed modo hac solitudine contentus, dies meos absque ambiguitate ducam. His aliisque dulciffimis verbis repressi sunt, qui eum fore pastorem sibi suspicati sunt. Inter quæ conlationum genera vocavit ad se alumnus, a quo inquisivit: quid habuissent ad reficiendum. Quo respondente: se habere tantum sextarium farinae, cito jussus est, panem et holera accelerare, viro Dei memoriam agente miraculorum Christi, quibus pascebat populos in solitudine.

Mortuo S.
Eustasio,
l

E

30 Sed interea propinquus gurgis visitatur ab illo cum retibus, uno discipulo cum præfatis hospitibus secum comitantibus. Ubi Christi ad laudem miraculum innovatur, cum immanis piscis territus a duabus bestiis, quæ ludes *m* nuncupantur, quasi eis avidis preda, conspicitur. Haud igitur mora extenditur rete, et refectio servis Dei trahitur ab amne. Mirum in modum longitudo ejus XII palmarum et latitudo IV inventa est, cum ibi nisi brevis pisciculus antea umquam captus est. Bestiolæ ergo præfatæ quasi subtrahendo se expectabant, quatenus servis Dei in obsequio iterum obtemperarent. Iterum rete immittebatur, et eisdem bestiis magnitudinem squamigerum minantibus ex aquis jam rete ruptum trahebatur, quod electus Athleta Christi conspiciens, partem ex eis natalibus aquis reddidit, partemque dilectis hospitibus præparare jussit, et addidit: Ecce, inquit, merita vestra apparuerunt, quia propter adventum vestrum Christi miracula fulserunt. Illi e contra referebant: non se conscios talis meriti esse, sed ad ejus gloriam Creatorem mundi hæc præparasse; ubi arbiter humilitas extitit, cum utraque pars villorem se alteri libens egit. Sanctus ergo cum sociis ad cellulam regressus est, cui quidam vir adferens II utres vini, et III modios farinae in ipsius hostiis obviam factus est. Quæ cum Christi gratia collegebantur, atque convivium divina conlatione permixtum simul dulcedine dilectionis mediante inchoabatur.

Luxoviensis
monasterii
præfecturam.

m

F

31 Aliquantos exinde dies ob fatigationem itineris, quietis temperamento injuncto, secum illos retinuit. In quibus assidue inter diversas inquisitiones legis divinæ gesta eis venerandi Columbarum recitavit; sed haustis pleniter miraculorum ejus insignibus, ac inter cetera humanitatis genera utrisque in osculum sanctum ruentibus, dimissi sunt merentes et gaudentes: — merentes, quia talis patroni non adepti sunt magisterium; adtamen gaudentes, quia tantum ejus a Domino

oblata re-
cusat,

cogno-

AUCTORE
ANONYMO.

cogoverunt adjutorium. Beatus igitur eo magis divinam clementiam placavit, quo securiorem se a mundanis negotiis conspexit. Vigiliæ innovabantur, jejuniæque velut in primo tyrocinio arripiebantur. Ergo si velim rigoris ejus discretionem, districtioribus semper secum retentis, rimare dies, ut opinor, lingua fatigata videtur mihi ante deficere. Sed tantum acta ejus audire cupientibus, quomodo beatum cursum expleverit, dicam, precum ejus solamina implorando, ut ea, quæ veridicorum virorum testimonio comprobata sunt, mei miserrimi vicis non reprobentur. Igitur cum plasmator sæculorum merita ejus jam ostendere voluisset, et multi propter desiderium visus ejus anhelassent, contigit Willimarum, præfatum Arbonensem sacerdotem, ad cellulam ejus venisse propter priorem familiaritatem.

et tandem
Arbonæ

B

32 Qui juxta morem benigne susceptus, nisus est, virum Dei obnixis precibus flagitare, quatenus visitationis gratia domum ejus dignaretur adire. Quod electus Dei penitus rennuit, adfirmans: se usum jam non habere de cella egredi, sed magis solito labore deinceps instantissime debere perfrui. Sed ille iterum obnixis precibus supplicabat, autumando se a paternali ejus providentia tunc esse derelictum, si doctrinæ ejus non mereretur jam habere solacium. An ergo, inquit, peccavi in te, electe Dei, quod non dignaris visitare habitaculum famuli tui? Per eum, cujus ope per tuam doctrinam actenus instruebamur, precor, ut ædificationis gratia venias, plebemque mellifluis dogmatibus tuis doceas, ut gregis anhelantis instrui de labore tuo fructum inmarcibilem capias in æthrali regno. Vir ergo Dei fixum habens jam nullo modo egredi in popularem conventum, ad tamen, ut semper solebat, tractans utilitatem plurimorum, in semetipso frangebatur; quod diebus suis firmum se habere posse sperabat, Apostolo dicente: Charitas non querit, quæ sua sunt. Non ut transitoriarum rerum cupidus raptor, sed ut multorum devotus adjutor, ad castrum cum sacerdote se contulit. Sancta nimirum et Deo nostro grata societas, inter quos nihil regnabat nisi perfecta karitas. Igitur in adventu optato servi Dei conventus popularis agitur, mellifluæque doctrinæ ejus instantissime audiuntur. Tametsi ergo absens esset a cella, non minus tamen solito labori insistebat, cum ex divino semine fructifera corda non pauca Christo regi suo conjungebat. Ubi in opere Dei mansit biduo, vi coactus a sacerdote, nec non et a populo.

obit XVI O-
ctobris.

C

33 Sed tertio die cupiens alumnos revisere, impeditus est febrium vexatione, quarum acredo tantum in eo crassata est, ut nec minimum, quod solebat, alimentum cibi sumeret. Quod haud secus credo divina dispositione actum, nisi ut merita ejus citius declararentur, quatenus si ad horam ei temporale iter denegaretur, cum quanta gloria electus Dei ad locum suum veniret fore, cunctis sæculis manifestaretur. Ergo XIV diebus infirmitas corporis crescebat, in quibus athleta clarus Christi conspectibus se præparabat. Jamque quarto decimo die veniente o, in quo credimus ei laborum suorum mercedem restitutam, imbecillibus membris consumatis et absque cute et ossibus penitus defectis, ab opere tamen Dei non cessans, sed aut cælo solamina precum dirigens, aut eloquia ædificationum eructans, indefessus in servitio Christi, quod cœperat, nonagesimo quinto ætatis anno p, XVI die mensis Octobris beatam animam cælo reddidit. Cujus diei anni-

p

versarium pœne jam montes et colles omniaque ligna silvarum cum diversis creaturis resonant; cum nec signorum in eo ostensorum, nec populi catervatim confluentis numerus repperitur. Jam te ex parte non latet, quicumque hæc legendo tetigeris, quomodo devotus in bono, et cautus in mundo provectam ætatem ducebat. Nunc, si placet, ad ea quæ post ejus transitum ob meritum suorum declarationem ostensa sunt, veniamus, communis precibus Christum, qui est mirabilis in Sanctis suis, supplicando, ut pauca, quæ ex eis comperimus suo sensu dicantur, qui dixit q: Ego ero in ore tuo.

D

* communi
bus

q

ANNOTATA.

a Regulam S. Columbani professum fuisse Johannem vix est dubitandi locus, atque hæc verba quibus monstratur Johannes præter litteras divinas etiam opera manuum a magistro suo didicisse, sententiam confirmant. Cæterum quanti momenti apud antiquos monachos essent opera corporalia, consulatur S. Augustinus de Opere monachorum (a).

b Quo sensu triennium illud accipiendum sit, vide in Commentario prævio, num. 113. Nam inchoari non potest post oblatas S. Gallo Constantienses infulas; diuturnior enim fuisset vacatio sedis: potius Johannes vitam monasticam sub magistro suo professus fuerit, sanctumque virum in Rheticas solitudines deduxerit, atque ita ad scientias divinas et Christianas virtutes informatus, dignus inventus fuerit, qui episcopalem cathedram conscenderet.

c Qui hic vocatur Augustodunensis episcopus Augustanus in Rauracis seu Basileensis intelligi debet. Vide Commentarii prævii num. 114. Hujus episcopi nomen ignotum est, nam Rachonem seu Rachnacarium serius sedisse credimus. Viriduni illa tempestate episcopus erat Hermenfredus, Spiræ Athanasius.

d Ex hac etymologia denominationem hochteutsch ortam esse putat Ideph. von Arx: revera passim et ab antiquo nostra lingua flandrica de nederduytsche taal vocatur: ex Helvetia scilicet præcipua flumina in Belgium descendunt.

e S. Celestini I Papæ epistola II ad episcopos Provinciæ Viennensis et Narbonensis id jubet his verbis (b): Nec emeritis in suis ecclesiis clericis peregrini et extranei, et qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur, testimonio præponantur: ne novum quoddam, de quo episcopi fiant, institutum videatur collegium.

f Johannes, quamvis Rhatus ex diocesi Curiensi, videtur tamen ad Alemannicam gentem pertinuisse: Sancti enim Galli, sermonem populo latine facientis, interpretes fuit Johannes episcopus, uti paulo infra legitur in Vita.

g Plusculum hic Sancto nostro conceditur, quam indulgeri solebat presbyteris coram episcopo ad plebem verba facientibus. Honoris causa interpretem agebat Johannes episcopus: nam teutonice linguæ peritum fuisse S. Gallum jam dictum fuit supra num. 7. Alio prorsus modo res transigitur, quando in translatione S. Othmari, cum Salomon Constantiensis episcopus, ut narrat Yso de miraculis S. Othmari num. 4 (c), animadverteret frequentiam populorum, qui diversis ex partibus illo conveniant, aliquid de sanctitate illius (Othmari) velle audire, cum propter frigoris subreptionem faucium raucedine impeditus ipse ad eos loqui non potuisset, quemdam archipresbyterum ambonem

E

F

(a) Tom. VI Oper. col. 475. — (b) Labbe tom. II Conc. col. 1620. — (c) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 49.

A condescendere ac vice sui sermonem ad populum facere jussit, ita videlicet ut præsbyter ipse altiori paulolum loco consistens, ea tamen proferret, quæ sibi episcopus in vicino positus dicenda insinuaret. *Episcoporum enim proprium esse prædicationis officium, nimis notum est, quam ut multis demonstramus: permittit tamen concilium Vasense II, anni 529, canone II pro ædificatione omnium ecclesiarum et pro utilitate totius populi, ut non solum in civitatibus sed etiam in omnibus parochiis verbum faciendi darent potestatem. Attamen anno adhuc 19 sæculi septimi concilium Hispalense II canone VII (a) statuabat, episcopo coramposito, presbyteris non licere populum docere vel benedicere aut salutare, nec plebem utique exhortari.*

h Videre est hunc sermonem apud Canistum in antiquis Lectionibus (b).

i Per nocturnam, designantur hic psalmi et aliæ preces, quæ recitari consueverant media nocte: hujusmodi preces hodie matutinum dicuntur, quæ unum aut trinum nocturnum complectuntur.

k De Cambutta vel Cambota vide Du Cange Glossarium et præcipue Vitam S. Magni ad VI Septembris (c), ubi multa de hoc baculo habentur.

B l Agitur de S. Eustasio ad XXIX Martii.

m Luderis hic, Lutræ, gallice Loutres, flandræ Otter interpretandæ sunt.

n Sensus hic satis intricatus, ita expediri potest: Quod ideo credo divina dispositione actum, ut merita ejus citius declararentur; quatenus si nunc reverti prohiberetur, fore tamen, ut cunctis sæculis manifestaretur, cum quanta gloria ad locum suum fuerit delatus.

o Ex eo quod S. Gallus obiit XVI Octobris, post morbum quatuordecim dierum, non absolum fuerit suspicari, sanctum virum concionem ad populum Arbonensem habuisse in festo S. Remigii I Octobris; atque hinc facilius devenimus ad XVI Octobris, quam quum supponit Ideph. von Arx (d), in festo S. Michaelis, Archangeli, XXIX Septembris, Sanctum prædicasse per biduum Arbonæ: tum enim toto saltem biduo protelandus esset sancti viri morbus. Verum in monumentis liturgiæ Alemanniæ, quæ multa occurrunt apud D. Martinum Gerbert, nihil reperi quod festum S. Remigii rubricatum exhiberet, quamvis canon XXXVI concilii Moguntini anni 813 (e) præscribat celebrari festum S. Remigii, quod fortassis jam in mora positum erat. Cæterum si obiit S. Gallus anno 628, signato littera dominicali B incidit dies secunda Octobris in Dominicam, quando commode prædicare potuit, atque hinc fluunt recte dies quatuordecim.

C p Circa ætatem nonaginta quinque annorum, quibus vixisse dicitur S. Gallus; vide Commentarium prævium, num. 123 et sequente.

q Exodi cap. IV, v. 12.

nense castrum properatur. Cum ergo perventum esset ad portum, audita est vox virum Dei plantantium. Statimque a præsule, quid esset, inquisitum est; cujus cor ex timore desolationis magistri jam perculsum est. Audito igitur transitu eventum, claviger poli imitabatur, cum pontifex se præ dolore ac dilectione non continuit in navi, sed desiderio magistri misit se in aquam. Scio, quia cum velocitate venit ad corpus, qui in tale se periculum pro eo dedit devotus. Ubi tunc luctus et meror innovabantur, cum gemitus sacerdotis sociorumque ejus ad cælum usque levabatur. Sancti namque corpus jam tunc in loculo erat, quod inconsideratum pontifex non sustinens, arcam aperuit, ac flere his verbis cœpit: Eu, eu! mi pater! Cur me de domo patris mei duxisti, et jam modo orfanum et desolatum reliquisti; cum tota fiducia mea in te fuit? Diu flendo super eum incubuit, cujus visione satiari se numquam credidit. Sed tandem eum presbyter cæterique circumstantes levaverunt, ac orare pro eo potius debere monuerunt. Jam denique amicalibus membris relictis, præsul cum clero ecclesiam ingressus est, nec non et c missarum solemniam pro eo agere conatus est, cæteris omnibus in psalmodia morantibus. Jamque tam pio labore finito d, vexillum crucis cum omnibus exsequiis aptis tollebatur, atque melodis celestem chorum imitantibus, domus repedabatur, quatenus corpus electi Dei ibidem terræ conderetur. Sed cum tractatur, quid ibi divinum consilium egerit, non dubitatur, nisi eum statim requies æterna susceperit.

35 Igitur cum episcopus cum clero ad corpus venit, multorum manus loculum levare cœpit, sed divina providentia mansit immobilis, ita ut quanto obnixius evehi niteretur, tantum humana virtus in elevatione ejus infirmaretur; ubi miraculum innovabatur, cum mira inquisitio omnium inde oriebatur. Sed inter cæteros præsul ait: Vere scio, quia domino meo Gallo ista sepultura non est acceptabilis; ecce inquirendus est nutus altithroni regis. Confestim equi indomiti adduci jussi sunt. Quos ministri celerrime adtrahere conati sunt. Sed cum nimio labore sunt præsentati, cum majore tamen luctamine parati, ad corpus sunt adducti, ubi præsul cum clero et populo hujusmodi orabat: Domine Jesu Christe, in cujus amore et honore iste vir Dei reliquit patriam suam, sequens præcepta tua, operare humano genere stupidum miraculum, vehente corpus ejus animali indomito, quocumque tibi placeat sub æthrali regno. Cumque omnes respondissent: Amen, Wilmarus, electi Dei fidus socius, peragrabat pauperes e vestimenta ejus distribuendo, inter quos repperit paraliticum quendam nomine Maurus, qui sic erat compage membrorum ac nervis contractus, ut gressus proprius ei denegaretur. Cui caligæ viri Dei cum calciamentis porrectæ sunt. Quæ cum propter gaudium statim induisset, resolutæ sunt juncturæ compagum ejus; qui lætus exilivit, clamans voce magna in laude Christi, qui pro meritis viri Dei hoc agere dignabatur.

39 Quod cernens episcopus cum infinita cætera plebis, magnificabat nomen Domini Jesu facientis mirabilia, qui ad honorem servi sui tam manifestam virtutem ostendere dignatus est f. Cereus ergo illi confestim datus est, qui cum aliis feretrum usque ad locum sepulturæ secutus est. Perpende quæso, o lector! qualis meriti vir iste fuerit, ad cujus exsequium tam insolitus pedestris ordinis conviator factus est. Elevato igitur a pon-

AUCTORE ANONYMO.

* non a se visum

* satiari

* orari

E

c

d

mortui S. Galli corpus Arbonæ

F

e

ad cellam

f

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I. De S. Galli sepultura, Reliquiarum violatione; et aliquot miraculis.

Johannes Constantiensis

a

b

Fama nempe aures multorum sublevans, Johanni præfato, Constantiensi præsuli, ejus infirmitatem detulit. Qui non contentus, nisi ut magistrum visitasset a, quasi ex ejus ope atque doctrina celestes terrenasque divitias habuisset; eologia b digna in navem sumuntur, et ad Arbo-

(a) Labbe, tom. IV Conc. col. 1680. — (b) Ibid., tom. V col. 1666. — (c) Tom. I, p. 785. — (d) Tom. II Sept., p. 700.

— (e) Gesch. des Cant. St Gallen, tom. I, p. 18. — (f) Labbe t. VII Conc. col. 1350.

AUCTORE
ANONYMO.

tifice nec non et a sacerdote feretro, et equis superposito ait episcopus: Tollite frena de capitibus eorum, et pergant, ubi Dominus voluerit. Vexillum ergo crucis cum luminaribus adsumebatur, et psallentes, equis praecedentibus, via incipiebatur. Mira res, et praesenti aëvo inusitata! equi non declinaverunt ad dexteram neque ad sinistram, quoadusque recto tramite pervenissent ad viri cellam. Quo cum subsisterent, occurrit agmen discipulorum levans viri Dei loculum; et humeris sublato portarunt in oratorium. Ante altare ergo ponebatur, et a pontifice sive a clero pro eo oratio innovabatur. Sepulchrum deinceps *g* inter aram et parietem peractum est, ac melodis celestibus resonantibus corpus terrae conditum est; sicque pontifex, data benedictione, reversus est immenso tripudio, gratulante plebe. In duabus ergo candelis, quae per totum exsequium viri Dei lumen suum non dimittebant, non tacendam reor Jesu Christi virtutem. Una ad caput, altera ad pedes ponebatur, sed *h* per triginta dies flamma in eis rutilans experiebatur; ut vere claresceret lumen inextinguibile, quod Gallus diligebat absque mundi amore.

B
solemniter
portat.
* lippi

37 Quibus ardentibus, dentium dolores ex ejusdem caeræ impressione fugati sunt, lippes * ablata acredine gavisus sunt, surdi auditu adveniente lætati sunt, diversisque aliis languoribus expulsis plures gratulati sunt. Nam ad sepulchrum ejus quicumque postea languens aut febricitans, sive ex quacumque validudine detentus veniebat, si ex credulitate orabat, per intercessionem Sancti Dei sanus redibat. Virtutes etenim Christi ibi factae, quamvis non possint humana lingua comprehendendi, tamen per multa spatia arvarum * ad laudem Christi resonant, qui per electi sui merita tam mira populis ostendit. His etenim, qui tanti patris vitam imitari desiderant, intimandum autumo, quibus indicis asperitas vitae ejus experta est. Sanctus igitur Dei capsellam ligneam habuit, quam sub clavis custodia, discipulis interiora ejus ignorantibus, usque ad finem vitae observavit. Post transitum ergo electi Dei praesul cum alumnis eam aperuit, scire cupiens secretum, quod in ea tandiu latuit. Ubi repertum est parvum cilicium et enea catena infusa sanguine. Anhelantes tunc ex re certi fieri, prospexerunt ad corpus Sancti Dei, in quo cernebant per tracturam cinctorii carnem vulneratam per quatuor loca in modum cinguli gyrante vulnere usque ad interiora ossa, ut conprobaretur, quam occulte se electus Dei Christo regi suo mactavisset, cum nec eis, qui per omnem vitam suam cum illo erant, hoc umquam apparuisset. Sed si in minimis vis majora pensare, innumeris cruciatibus se Sanctum Dei diu afflixisse, poteris pensare. Capsella igitur cum cilicio ad caput viri Dei in feretro suspensa est, sicque in praefato exsequio usque ad cellam deportata est. Rite demum sepultura peracta, suspenderunt eam ad caput in parietem cum catenis et cilicio. Ubi cum petentium fides exigebat, praclaris virtutibus merita sancti Galli fulgebant. Haec omnia conprobata sunt testimonio *i* Meginaldi et Theodori diaconorum electi Dei, qui ejus obsequio, quoadusque beatum cursum explevit, meruerunt perfrui, sed et aliorum innumerabilium qui aut vitam ejus considerabant, aut ex veridicis testibus gesta Sancti dicebant.

* terrarum

* num forte
observavit?

C

38 Postquam vero *k* XL annos fuit sepultus, veniens Otwinus praeses cum exercitu magno, crudelitate succensus, devastavit aliquam partem pagi Durgaugensis, Constantiam et Arbonam succendit igne, satellitibus ejus multitudinem viro-

Ejus sepul-
crum mira-
culis clarum
k

rum jugulantibus mucronis in ore, mulieres cum parvulis duxere captivas, pecora vero et fruges devastare innumeras. Quo metu ex Arbonensi pago rerum copia sublevata * est, et in territorio cellae viri Dei sub terram posita est; quam cupientes ab hostium incursione latere, ne spes requirendi ea haberetur, supereminaverunt diversa fruge. Vastatione demum per pagos patrata, veniens hostis prosequendo populi fugientis vestigia promiscui sexus turbam non modicam repererunt in viri Dei cella. Adprehensi ligabantur, vincti in habitacula sibi non optata trahebantur, ac juvenus eorum miserabiliter in captivitatem ducebatur. Quae per diligentiam *l* Erchanoldi cujusdam tribuni sunt prodita, cui propter vicinitatem omnia ipsius heremi fuerunt nota. Qui sciens ostensa ibidem miracula Domini, non dedit honorem nomini Salvatoris Jesu Christi; sed perversa mente oratorium intravit, ubi paraliticum quandam cegniti sibi reperit, cui minas et blandimenta inferebat ajendo: Dic mihi, ubi habent isti Arbonenses vestimenta sua, et aurum argentumque plurimum, quam habebant, quia cum eos invenimus, poene nihil retinebant. Cui ille: Si ego, inquit, proditor eorum exsisto, quam remunerationem sperare debeo? Ad quem cupiditate deceptus dixit: Si vere cuncta manifestabis, consortio nostro frui mereberis. Absque mora perducti sunt ad locum, ubi repererunt subterraneum latibulum, ubi diversi generis pecuniam experti sunt *, quam gratulando inter se partiti sunt, et, ut mos est, cum cupita repererunt, sollicitius inquirunt, silvae et pratae * atque agri pervagabantur.

D

* sublata

E

* repererunt

* prata

violatur ab
Otwino,* scilicet the-
saurus* Walafridus
Raetiani

F

* salutem

m

* paucitas

restituitur
Bosone Epi-
scopo

39 Ipse vero Erchanoldus cum vii juvenibus oratorium ingressus est, ubi hostiis clausis pulsando pavementum investigare thesaurum conatus est; qui quam praclarus ibi ex dono Dei habitus est *, absque dilatione plasmatore mundi operante, monstratum est. Ergo cum unus ex eis super sepulchrum Sancti Dei pulsasset, atque sarcophagum ex vi impetus resonasset, gaudento exclamavit: Hic est, quod quaeritis. Qui coeperunt fodere conciti, ac venerunt usque ad arcam viri Dei. Quam sublevarunt dicentes: Isti Romani * ingeniosi sunt, ideo sub loco bona sua absconderunt. Scrutari itaque conati sunt, sed divino nutu velociter repressi sunt. Nam pavor nimis super eos inruit, ex quo unusquisque remedium * sibi fugam decrevit. Ostia ergo oratorii occupaverunt, ubi mutua cede se in vicem interfecerunt. Sed ipse Erchanoldus evadendi cupidus, volens exsilire, caput inlisit, in superliminare, unde amens cecidit, cum dignam poenam pertulit. Ergo ad propria ducebatur, sed immensis doloribus corripiebatur *m*, ita ut ipsum annum poenam suam lueret, cum capillos et cutem unguasque dimitteret, nec in omni vita sua deformitatem dimittere potuit, quam ex offensa electi Dei arripuit. Auditum est igitur a Bosone, Constantiensi praesule, sepulturam viri Dei destructam esse ab hoste, nec in cella ejus praeter Maginaldum et Theodorum remansisse, quorum raritas * corpus terrae non quisivisset recondere. Tali miseria episcopus commotus, advenit cum sacerdotibus et clero ad servitium Sancti devotus.

40 Considerabatur ergo ab eo corpus sanctum digna sepultura non conditum, ac arae nudae, cernentibus prebentes lamentabile aspectum, nec non et praedictorum fratrum jacentium in oratorii loco intolerabilis planctus; consolationis solamen inferebatur ab eo dicente: In tribulatione invocavi Dominum, et exaudivit me in latitudine

Do-

A Dominus. Dominus mihi adiutor est, non timebo, quid faciat mihi homo? His aliisque exortationibus finitis, Sancti corporis gleba in sarcophago digno inter aram et parietem sepulturæ tradabatur, atque super illud *n* memoria meritis electi Dei congruens ædificabatur. Ubi innovabatur opus pietatis, cum præsul victum et tegumentum distribuit, ibi manentibus viris timoratis. Sicque peractis quæ Dei sunt, gratulando ob talis patroni meritum ad propria reversi sunt.

Punitur qui iterum violare tentant.

c

p

B

Walafridus ancillas ejusdem loci

41 Post multum vero temporis misit *o* Pippinus major domus exercitum suum cum omni furore et iracundia ad Altam Germaniam devastandam, quam circumdederunt angustiis magnis, ita ut jam non *p* rimaretur exuberantia cruoris humani, nec multitudo ex ea populi captivi ducti. Sub quo excidio caterva fugientium in Arbonensem pagum congregata est, ex quibus plurimi ad celam Sancti Dei festinabant, ubi sibi suffragium de misericordia atque veneratione electi Christi sperabant. Hostis igitur agiler eos persequabatur, quos in territorio præfata cellæ experiebatur. Quorum investigatione subtilius cepta, quinque ex eis oratorium intraverunt, ubi quasdam feminas cum parvulis suis reppererunt. Quas cum interrogarent, unde essent, illæ se dicebant *f* famulas Sancti illius esse. Qui e contra: Egredimini, inquit, nescimus Sanctum vestrum, cujus patrocinio vos adjuvari creditis. Sub tali igitur contemptu meritorum venerandi Patris duxerunt eas captivas in Franciam. Sed divina ultio eos in præsentia hominum impunitos non dimisit, quos amentia in tam reprobum sensum seduxit. Ergo anno, quo hæc acta sunt, ab antiquo hoste adprehensi sunt, cujus impulsione per civitates ac vicus erraverunt, atque continuis vocibus clamaverunt: Gallus abbas habet nos ligatos. Sic probari poterit, quam graviter deliquerunt, cum in hoc finem vitæ miserabiliter consummaverunt.

Ignis non lædit sepulcrum,

q

id est: factum inseverendum comprobavit

r

s

C

42 Idem igitur temporibus erat ibi quidam diaconus, custos ecclesiæ die ac nocte continuus, qui quodam vespere intulit in basilicam cereum *q*, eum collocans in candelabro juxta Sancti sepulchrum; sed ut eo magis merita Galli fulsissent, quo miracula sua Christus ibi innovasset, res incerta experta est. Candela super pallam *r* sepulchri cecidit, quam ignis usque ad medietatem consumpsit, ex quo incendio ceteræ pallæ sepulchri intactæ remanserunt, neque ignes lectum, aut *s* cambutum in eo pendentem tetigerunt. Quod eadem nocte sequentique die ita omnibus visum est. Sed cum tempore alterius noctis fraternalis cuneus ad opus divinum se præparasset, atque oratorium ex more ingressus fuisset, candelæ juxta sepulchrum inventæ sunt ardere, et duo juvenes quasi ad servitium ibi stare, quorum unus ad caput et alter ad pedes illam exstam pallam tenuit, ex qua sepulchrum Sancti Dei devote cooperuit. Timor nimis considerantes invasit, quos et præpeti gressu ad disposita lecta remisit. Quibus ingressis, cum nec pavore somnus carperetur, nec exercitium vigiliarum *t* ageretur, signum basilicæ resonans audiebant, quod celesti tactu factum non difdebant. Sed ut certius affirmaretur divinam virtutem ibi claruisse, duo chori psallentium confestim auditi sunt, æthrales melodias resonuisse. Eodem igitur die pavor eos ab introitu ecclesiæ compescuit, sed die altera ad januam oratorii congregati sunt, ubi diutissime in oratione prostrati sunt. Qua completa trepidi ingressi sunt, inveneruntque pallam integram, quam ante dolebant igne consumptam. Et ut certius crederetur divinitus actum, longitudo ac la-

titudo ejus tribus digitis major apparuit. Salvator sæculorum devotis mentibus laudabatur, qui per merita servi tui talia ostendere dignabatur.

43 Multa etiam audita prætermissa sunt, dum ad ea festinatur, quæ visu comprobata sunt. Tempore ergo Carlomanni majoris domus *v* homo fuit in Perahtoltes-para *w* rebus pauperculus, qui cum orationis causa ad cœnobium Sancti Galli una cum conjugate venire desiderasset, illa pallulam ordita est, ne vacui apparuissent, quam pro expectatione itineris circa tortellam *x* ceræ involvit, atque in arcam suam posuit. Sed interea non secundis eventibus domus ejus exarsit, in qua omnia cum eadem arca ignis devoravit. Sed miro arbitris *y* poli iudicio igne extincto, cum priores sedes gyrarentur, pallula una cum cera in cineribus inlesa reperta est, in quibus nec minimum quid ignis absorbere ausus est, inaudito modo resistente cera incendio, quousque cremaretur in Sancti Galli servitio. Miraculum multis notum est, cum laus Christi in populis dilatata est. Illi igitur juxta votum adierunt electi Dei cœnobium, ferentes munus de excidio servatum. In quorum ore merita electi Christi *z* opinabantur, cum venerando viro Andomaro *y* abbati fratribusque res gesta rimabatur *z*; jam tot testibus miraculi existentibus, ad quod hæc pervenire poterant in locis circumquaque jacentibus.

44 Fertur et aliud miraculum tempore Pippini gloriosi regis *z* actum. Willimarus quidam valido languore vexabatur, qui vovit, se ad ecclesiam electi Christi unum equum ac duos boves daturum, si ex misericordia Dei recepisset sanitatis remedium. Recuperatio eum ex illo die subsequuta est, sed votum quod clade cogente actum est, sospitate veniente dilatatum est. Nam post hæc contigit, quod temporalis dominus ejus Pirhtilo *aa* causa orationis ad ecclesiam electi Christi perrexit; cum quo et idem Willimar eidem devotato *z*

insidens militiæ obtentu advenit. Suffragia sanctorum supplice dextra flagitabantur, atque susceptiones digne a fraternali manu exercebantur. Redeundi demum definita sententia, cum non longe essent ab ecclesia, Willimari equus substituit, nec sessori suo eundi consensum præbuit; calcaribus diutius cruentabatur, nec diversis ictibus punitus de loco movebatur. Quod præcelsus vir Pirhtilo videns, et qui cum eo erant mirantes, quid causæ esset, ab eo investigare cœperant. Qui non valens delictum abscondere, compulsus est cum confusione, prout actum erat, prodere, confitendo peccatum, quia pro equo non implevit votum. Cum celeritate igitur rediebant, atque ad venerationem Sancti Dei promissum equum offerebant. Sicque accepta benedictione, reversi sunt cum Dei glorificatione.

45 Ergo, et quod nunc inserendum est quarto anno regni Carlomanni *bb* actum est. Fuit in eodem pago vocato Perahtoltes-para vir quidem in fisco regali Rotunda villa *cc*, qui intercessionem Sancti Dei quærere cupiebat, sed quid ferret præpaupertate non habebat. Deliberatione etenim acta, ut aliquid ad offerendum Deo acquireret, ex instinctu diaboli debitum *z* sibi cumlaverat. Nam perversa mente atrium dominicum intravit, atque examen apium furto abstulit. Quo domo recluso, apes extinxerat, necnon et melle separato, tortam ceræ facerat, quam cum vicinorum caterva comitatus perrexit aditibus *z* sancti Galli delaturus. Sed rex regum, cui electus Christi servivit, in hoc virtutem suam exhibuit, necnon et fraudolentiam seducti hominis prodidit. Cum aliis igitur orantibus intravit ecclesiam et quasi

AUCTORE ANONYMO.

nec pallam Sancto offerendam.

v

w

placentam

arbitri

E

x

y

diligenter inquirebatur

Puniti qui votum

z

aa

votivo

F

male solvunt.

bb

cc

culpam

ad templum

oblaturus

AUCTORE
ANONYMO.

notum fecit

* quæ si quis

oblaturus extraxit ceram, sed in manu ejus tam durus lapis apparuit, ut in naturalibus petris vix ei æqualis in duritia reperiri potuisset. Qui reatus sui timore percussus, adsistenti sibi confessus est, cujus sceleris vindictam perpessus est. Ille custodi ecclesiæ innouit*, quod absque mora plurimis claruit. Laus Creatoris in immenso tripudio levabatur, qui elementa ibi mutare dignabatur. Nam in honore Salvatoris ipse lapis ibi in hodiernum servatur, quatenus ex visione ejus fraudulentis metus, nec non et devotis ædificatio generetur. Innumerabilia enim per electum suum Christus ibi ostendebat in præsentique ævo, cum petentium fides exigerit, quæ si* cuncta recitare cœperit, dies, ut opinor, ei ante quam sermo cessabit. In his tantum paucis Salvator sæculorum laudetur, adoretur regnans cum Patre et Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. Amen.

ANNOTATA.

B

a *Magis latine*: non contentus, nisi magistrum visitaret. *Cæterum purus Teutonismus, qui etiamnum apud nostrates viget*: Niet te vreden, ten ware dat hy zynen meester zoude bezocht hebben.

b *Elogia seu Eulogia, quamvis frequenter pro ipsa sacro-sancta Eucharistia aut pro pane in Missa offerendo sumatur, significat etiam quævis munera, ut constat e Regula S. Benedicti cap. LIV, quo interdicitur monachis a parentibus suis nec a quocumque hominum, nec sibi invicem litteras, eulogias vel quælibet munuscula accipere.*

c *Præcipuum semper fuit pro defunctis officium, offerre sacrificium Missæ, quo privari post mortem grandi pænæ erat, teste S. Cypriano epistola LXVI (a): Episcopi antecessores nostri..... censuerunt ne quis frater excedens ad tutelam vel curam clericum nominaret, ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione ejus celebraretur.*

d *Videmus hodiernum Catholicæ Ecclesiæ morem in efferendis Christianorum cadaveribus ad amussim hic servari. De funere Christiano tres libros egregios scripsit Jacobus Gretserus noster (b).*

C

e *Quæ distribuit Willimarus presbyter vestimenta S. Galli, ideo superflua erant, vel quia Sancti corpus sola sindone indutum, vel quia sacerdotali amictu compositum erat: utrovis enim modo defunctorum corpora ad inhumationem parabantur. Confer citationem Gretserum lib. I, cap. v.*

f *De cereis et facibus quibuscumque funera ducebantur, vide laudatum Gretzerum lib. II, cap. VII.*

g *Quamvis varia fuerit Ecclesiæ, præsertim latinæ, disciplina circa sepulturam fidelium intra vel juxta templum, illud tamen manifesti honoris significatio est, quod Sancti nostri corpus prope aram conditum fuerit.*

h *Videtur mihi insinuari consueta triginta dierum expiatio, quæ pro fidelibus defunctis celebrabatur. Hic ritus plerumque ad S. Gregorium Magnum refertur, ut narrat Joannes diaconus in ejus Vita lib. I, cap. xv (c): ejus tamen vestigium reperitur in Testamento S. Ephrem Syri (d), qui agens de morte sua: Comitamini, inquit, me in psalmis atque orationibus vestris; et assidue pro mea parvitate oblationes facere dignemini: et quando diem trigesimum complevero, mei memoriam faciatis.*

(a) Edit. Venet. Baluz. p. 446. — (b) T. V Oper., part. I, p. 84. — (c) T. IV Oper. col. 27. — (d) Act. SS., t. I Februar., p. 64. n. 17. — (e) Tom. II Septemb., p. 708, n. 40.

i *Jam actum supra num. 10 de Maginaldo, seu Maginaldo, alias Magno et Theodoro. Obiit S. Magnus post medium sæculum septimum (e); de Theodoro vide nostros inter Prætermisissos ad diem IX Octobris.*

k *De tempore quo cella S. Galli vastata fuit, ejusque sepulcrum violatum, vide dicta ad num. 130 et seq. Ildephonsus von Arx (f) ponit vastationem sub annum 780: tum quia Walafridianam narrationem de quadraginta annis ratam habebat, tum quia obitum Sancti cum anno 640 conjungebat: neutrum cum chronologia recte convenire, multis fuit monstratum.*

l *Erchanoldum, de quo hic sermo, non fuisse majorem-domus in Neustria, sat probabiliter videor monstrasse num. 136.*

m *Duravit morbus e pavore contractus per annum, sed deformitas e calvitie, etc. permansit per totam vitam.*

n *Memoria varios habet significatus: vide Du Cange Glossarium ad hoc verbum. Walafridus c. II, vocem interpretatur dicens: Boso sumens loculum in quo sanctum corpus erat, posuit super terram inter parietem et altare, et desuper, ut moris est, arcam altiore construxit, fossam vero terra replevit. Memoriam itaque Walafridus explicat per arcam altiore; recte igitur quisque monumentum sepulchro impositum interpretabitur: quod vero addit Walafridus, ut moris est, ad elevationem corporis refero; hoc enim ritu moris erat populo Sanctos honorandos proponere: siquidem ad communi inhumationem non pertinebat, alioquin Erchanoldus pulsando pavimentum scrutari non debuisset locum, ubi Sancti corpus conditum fuerat, ut narrent tum Anonymus, tum Walafridus.*

o *Agitur hic de Pippino Heristallo, qui ab anno 680 ad 714 Austrasiam occupavit, et reliquam Galliam majoris-domus titulo ab anno 687. Nam de Pippino rege, Brevi dicto, sermo esse non potest, ut existimasse videtur D. Bouquet secutus Mabillonium (g), dum Walafridianæ narrationi appingit notam chronologicam anni 645. Etenim infra, dum festinat auctor noster ad ea, quæ visu comprobata sunt, citat Carolomanni, fratris Pippini regis, qui tandem ultimus nominatur. Unde manifestum est, non alium supra posse intelligi Pippinum quam Heristallium, qui cæterum ab anno 709 ad 712 quater exercitum duxit in Alamanniam, uti habemus ex Chronico Floriacensi (h) et Chronico S. Benigni Divionensi (i). Annales breves S. Galli addunt anno 715 Alamanniam rebellantem domitam fuisse a Carolo Pippini filio (k) Ad hæc igitur tempora revocari potest vastatio.*

p *Quod hic adhibetur verbum rimari, passive sumitur et in sensu diligentis inquisitionis, apud mediæ ævi scriptores; unde hic significat tantam fuisse cruoris humani exuberantiam, sive effusionem, ut investigari etiam a diligentissimo quoque non posset.*

q *Recurrit perseverans ad nostra usque tempora consuetudo accendendi luminaria ad sepulcra et Reliquias Sanctorum.*

r *Pallæ illa tempestate multiplex erat usus, ut docet Du Cange Glossarium ad hoc verbum. Adhibebatur enim ad altaris et ecclesiæ ornamentum, quo sensu recte Aulæum interpretatus fueris. Palla altaris vocatur lineus pannus consecratus, qui super altare ponitur, super quem extenditur corporale, imo ipsum quandoque corporale significat. Erant etiam pallæ sepulcrales, quibus Sanctorum et ho-*

— (f) Gesch. des Cant. St Gallen, t. I, p. 21. — (g) Rec. des Hist., t. III, p. 663. — (h) Ibid., p. 315. — (i) Ibid., p. 318. — (k) Ibid., p. 316.

noratorum

A noratorum sepulcra tegebantur. Atque de eo quidem pallæ genere hic sermonem fieri, textus indicaret satis tute, nisi obstaret textus Walafridi, qui cap. iv, cum sepulcrum vocasset aram sepulchri, dicit exstam pallam nihil aliis linteaminibus super sepulchrum expansis intulisse læsionis. Unde merito infertur plura fuisse linteamina sepulcri, quippe cui altare ad sacrificandum impositum fuerat. Licet cæterum ad nonum sæculum referant aliqui (a) usum multiplicis mappæ ad sacrificium, nihilominus hic usus longe antiquior est: etenim, emissio decreto Pii I, can. xxvii, D. ii, de Consecr., certum est eundem canonem jam reperiri in Capitulis Theodori Cantuariensis (b). Præterea post S. Galli elevationem a Bosone factam, mirum nemini ejus sepulcrum sacris altaris usum habuisse.

s De Cambutta, quam baculum interpretatur Walafridus loco citato actum supra nota k, ad cap. iii.

t Quæ hic de exercitio vigiliarum dicuntur, collata cum fraternali cuneo paulo superius laudato et reliquis multis, satis monstrant S. Galli eremum jam tum ad justum monasterii formam redactam fuisse; S. Othmari vero studium fuisse, ut regula S. Benedicti inter monachos introduceretur.

B v Carlomannus juxta notam o supra, filius est Caroli Martelli, frater Pippini regis, qui ab anno 741 ad 747 supremam potestatem cum fratre exercuit: factus dein monachus Cassinensis. Male subnectit Walafridus cap. vii, donaria illa servata fuisse in testimonium post futuris usque ad tempora Otmari abbatis; cum ejus tempore prodigium contigisse referatur.

w Peraholttes-para, alias etiam Beroltisbara, Bertoltisbara, Bertoldesbara, Para, Para, pagus est ducatus Alemanniæ ad Nigram Sylvam, prope fontes Danubii. Est, ait Chronicum Gottwicense (c), hodiernus Landgraviatus Baarensis ad Nigram Sylvam ac Danubium, ubi adhuc hodie castra et civitates Furstenberg, Hafingen, Nydingen, Blomberg, Geisingen, Moringen, Lupfenberg, Hohenberg, etc. sita sunt (d).

x Opinabantur passivo sensu pro celebrabantur; Du Cange in Glossario habet, Opinatus, id est probus, bonæ famæ, celebris. Sic in Vita S. Boniti episcopi Claromontani, ibidem legitur: Pergit ad quemdam opinatissimum Dei famulum.

y Audomarus hic pro S. Othmaro ponitur: obiit anno 759; de illo agendum erit vi kal. Decembris (xxvi Novembris).

C z Pippinus rex, pater Caroli Magni, obiit anno 768 die xxiv Septembris. Cum auctor dicit tempore Pippini quidpiam accidisse, satis insinuat, jam præterisse illud tempus, ita tamen ut æqualis fuerit. Vide Commentarii prævii num. 15.

aa Pirhtilo ut recte advertit Ildephonsus von Arx, qui vir præcelsus vocatur et equites vasallos secum ducebat, haud dubie est comes hujus nominis, qui hoc tempore pago Bertoltespara præerat (e).

bb Quartus annus Carlomanni, Pippini regis filii, Caroli Magni fratris, in annum Christi 771 incidit, quo ipso anno etiam vita functus est: eidem obtigerat Austrasia, ad quam Alemannia pertinebat.

cc Hodie Rothwil, urbs olim imperialis, nunc ad regnum Wirtembergicum pertinet, ad caput fluvii Neccari: olim Rotunvilla aut Rotunwillare appellabatur (f). Fiscus regalis hic significat villam regiam, prædium dominicum, juxta Du Cange in Glossario, verbo Fiscus.

(a) Richard Biblioth. sacr. v. Nappe. — (b) Berardi Gratiani Canones, tom. II. p. 71. — (c) Tom. I, part. II, p. 559.

CAPUT II. Miracula a S. Gallo patrata ad conservationem eremi, quam vivens incoluerat.

AUCTORE
WALAFRIDO.

Descriptis his a, quæ priscorum sollertia de vita, fine et virtutibus B. Galli ad nos usque scripto transmisit, hinc ea stilo comprehendere temptavimus, quæ a fidelissimis testibus indicata a carissimo fratre b Gotzperto literis sunt mandata. In quibus primo quomodo vel quando in cœnobio B. Galli c regularis vitæ instituta servari cœpissent, liquido declaratur; deinde quibus miraculis ejusdem patris virtus cunctis effulserit, probabiliter exponitur, commemoratis pariter singulorum, quæ introducuntur, assertoribus. Quæ idecirco novis dictionum positionibus ordinare volumus, ut cum prioribus aliquam similitudinem locutionis habeant, et brevitatibus compendio succincta fastidiosis lectoribus onerosa non fiant d: siquidem nomina eorum, qui scribendorum testes sunt vel fuerunt, propter sui barbariem, ne Latini sermonis inficiant honorem, prætermittimus scientes de veritate dictorum a fidelibus non esse dubitandum, quippe qui norunt, nihil horum, quæ referimus, Deo impossibile esse, in quo fit, quicquid per sanctos mirabiliter et laudabiliter fit. Sed et si quis earundem rerum testes nosse desiderat, in conscriptione, quam sequimur, poterit invenire. In sermone quoque huic operi nonnulla, quæ non scripturæ testimonio, sed veracium vivorum relatione didicimus. In quibus omnibus quantum ad nos attinet, veritatis lineam servare studebimus, neque per amorem falsi aliquid de nostro inserentes, neque per invidiam veri quippiam ex voto celantes. Et quia nos scripta vel dicta sequimur aliorum, ad illa veritas rerum, ad nos pertinet abbreviatio dictionum et adunatio rationum.

47 Post venerandi patris, Beati videlicet Galli Confessoris, gloriosam depositionem cottidianas excubias apud sacri corporis ejus Reliquias quidam religiosi clerici, vel discipulatus ejus memoria, vel divino amore succensi, per multa annorum curricula, scilicet quasi a temporibus Dagoberti regis usque ad e Karolum patrem Carlomanni et Pipini, ad laudem Christi administrabant. Igitur cum fama virtutum, quas Dominus per Confessoris sui merita pie quærentibus exhibere dignatus est, longe lateque circumpositorum mulceret aures populorum f, cœperunt undique alacri devotione ad tanti patris suffragia postulanda concurrere, eundemque locum ob suæ diurnitatem memoriæ multiplicibus substantiæ et possessionum amplificare donariis. Cumque res hac largitate fidelium collatæ aliquantulæ monachorum congregationi viderentur suppetere potuisse g, Waltrammus quidam, ad cujus paternam possessionem termini vastæ solitudinis, in quibus vir Dei cellam construxerat, pertinere videbantur h, videns res collatas a quibusdam præsumptoribus inordinate tractari, religiosum quemdam presbyterum Othmarum nomine, cui summam earundem committeret rerum, a Victore i tunc Curiensium comite impetravit, et ei cellulam cum omnibus ad eam pertinentibus commendavit. Postmodum consilio cujusdam ducis nomine Nebi k persuasus ad præfatum principem Karolum cum eodem duce properavit l, ipsique eandem cellam proprietatis jure contradidit, et ut Othmarum presbyterum

Breviter
præfatus
a

b

c

d

E

explicit au-
ctor

e

F

f

g

h

i

k

l

— (d) Cfr Neugart. Cod. diplom. Ch. xvi, t. I, p. 86. — (e) Ibid. Ch. xlix, t. I, p. 49. — (f) Ibid. Ch. cxix, t. I, p. 105.

eidem

AUCTORE
WALAFRIDO.

eidem loco præficeret, exoravit. Annuens petitioni ejus princeps Othmaro ad præsentiam suam vocato locum commendavit, et ut regularem inibi vitam instituere studeret præcepit. Qui regressus, arripuit statim boni pastoris initia, et undique versum habitacula monachorum usibus congrua disposite construens ejusdem sancti statum loci utilitatibus diversis aptavit. Sed cum jam dictus princeps temporaliter regnandi et vivendi finem fecisset, duobus filiis Carlomanno et Pipino administrationem regni reliquit.

donationem
monasterii
S. Othmari
factam;

48 Carlomannus itaque paucorum decursibus evolutis annorum, ob amorem regni cœlestis secularis gloriæ pompam deposuit, et cum causa quietioris vitæ Romam tenderet, in viciniam supradicti loci deveniens, ad idem monasterium causa orationis accessit, audiensque assiduis signorum virtutibus eundem *m* locum pro beati viri meritis a Domino illustrari, dixisse fertur: « Tenuis quidem hic locus est facultate, sed pro meritis B. Galli celebri diffamatus rumore. » Cumque vellet ibidem degentibus aliquod suæ largitatis conferre solatium, sed retractaret a negociis se regni disjunctum explere non potuisse, quod voluit, fratri rescripsit, ut sui amoris intuitu eidem monasterio aliquod regni largitionis solatium dignaretur impendere. Cum igitur ab Othmaro abbate præsentatam Pipinus princeps accepisset epistolam, annuens petitioni fraternæ, libellum *n*, quem Benedictus pater de cœnobarum conversatione composuerat, eidem abbati tradidit, et alia regni dignitatis impertiens dona, id ei sub omni diligentia injunxit, ut in loco sibi commendato ad supplendas B. Galli excubias regularis ordinem institueret vitæ, atque ut melius posset quod jubebatur efficere, concessit illi quosdam tributarios de eodem pago, ut et illis conlaborantibus officinas fratrum usibus necessarias construeret, et vectigalia, quæ annuatim regis redditibus inferre debebant, ad sustentationem fratrum sub commemoratione largitatis ejus haberet. Inter cætera quoque suæ munificentia donaria, rogante abbate, unum campanam ad sancti loci dedit ornatum, quod ad usque nostræ ætatis tempora in cœnobia eodem pro memoria beneficiorum ejus permansit, et ne cujusquam avaritiam tanti incrementis obsisteret boni, diuturnæ firmitatis epistolam fecit describi *o*, et ut moris est circumspecta roborari cautela, quo deinceps tam ipse qui aderat, quam successores ejus idem monasterium per regiam obtinerent auctoritatem, et nullius violentia pressi solis rerum principibus subjacerent. His regni pietatis Othmarus abba donatus solatiis, et sublimatis honoribus, monasterium lætus regreditur, et ex illo tempore monasticæ vitæ in cœnobia S. Galli exordium *p* quidem cepit, augmentum autem et profectus hodieque laudabiliter dilatari non desinit.

dein transit
ad miracula

q

49 Præmissa narratione, qua comprehensum satis vere credimus, quomodo sacer locus emunitatis privilegium meruerit, et quo in tempore cœnobiali dignitate sit adornatus, liberius jam ad miraculorum B. Galli commemorationem stilum convertimus *q*. Victor Curiensis Retiæ comes, cujus superius mentionem fecimus, cum innumerales apud tumulum S. Galli per merita ipsius virtutes ostendi creberrime didicisset, invidia perurgente, tanta novorum generositate virtutum nostram gentem insigniri perdoluit, et ut tunc fama vulgaverat, latenter voluit per abdita heremi supervenire, et preciosi thesaurum corporis si quo pacto potuisset, auferre. Qua maliciosi raptoris intentione comperta, hi qui in circuitu cel-

læ viri Dei commanebant, custodibus vicissim per turmas deputatis, eundem locum ab hostili incursione, ne videlicet tam cari fulgore margariti carerent, omni sagacitate defensare studebant. Igitur cum quadam nocte custodes in summitate montis, qui monasterio superiminet, ad suspectos incursus armati residerent præcavendos, casu lucem e cœlo venire ac totius ecclesiæ perfundere mœnia conspexerunt. Immensitatem itaque luminis admirati, ad ecclesiam citius concurrerunt, et dum trepidi stupentesque ibidem constituti eundem intuerent splendorem, paulatim se lux submissa recolligens, astris inseritur. At illi, viso miraculo, agentes Domino gratias, securi ad propria remearunt, credentes corpus viri Dei per vim ab eo loco minime auferri posse, quem illi Dominus ante sæcula prævidit, et suæ illustrationis honore temporibus illis decoravit. Unde datur intelligi, quanti apud Deum meriti vir iste fuerit, cujus sepulturæ locum cœlitus contigit illustrari, ut videlicet lumen, quo ejus anima perfecte fruebatur in cœlis, etiam mortuo corpori non deesset in terris.

50 Audiens itaque comes prædictus a cella S. viri discessisse custodes, cupiens suos conatus explere, virorum turbam assumpsit, ut, quod male cogitaverat, repentino et latenti perpetraret accessu. Verum quia non suæ devotionis utilitati prospiciens, sed alienæ felicitatis profectibus invidens id moliebatur, Dei nutu cito repressus fuisse cognoscitur. Nam eodem momento, quo iter illud aggressus est, de equo, cui insedebat, corruit, coxaque illius eo casu confracta est, Domino beati viri merita in hoc quoque remunerante, ne a loco, quem ipse elegerat, auferretur, quem de ultimis Hiberniæ finibus ad salutem multorum Retiæ vel Germaniæ destinavit. Et vicini quidem exhibuerunt excubando suæ devotionis obsequia; Deus, vero cunctorum custos bonorum, ibi etiam ad coercendum raptorem vigilavit, ubi sollicitudo alternantium non affuit populorum; et hoc quidem egit, ut credimus, ne fideles populi thesauro, quem ferventibus studiis ambiebant, fraudarentur, et ne is, qui per maliciam hoc decus attingere voluit, suæ perversitatis potiretur effectu, præcipientque præcavens, ne ablatis sancti viri Reliquiis monachorum catervas, quæ inibi laudibus Dei servitura erant, deesse contingeret. Itaque comes correptus, et domum a famulis reportatus, per multa tempora nimis doloribus est agitatus, ut intelligeret saltim ex poena, quam superbe id cogitaverit, quod suis viribus effici potuisse credebat.

51 Quia igitur Domino custodiente pii pastoris corpus a devotarum septis ovium auferri non potuit, dignum fuit, ut miraculis fidem facientibus, virtus meritorum ejus ibidem cunctis manifeste claresceret. Quidam namque de vicino territorio, cum diuturna ægrotatione vexatus lecto decumberet, subrepente humore nocivo oculorum lumen auriumque sensum amisit. Deinde plantis pedum retortis ad nates, tanta depressus est infirmitate, ut de solo pectusculo vitæ manerent fugacis indicia. Qui a suis ad monasterium vehiculo delatus, dum petentibus amicis in ecclesia B. Galli unius spacium noctis ducere permissus a custode fuisset, solusque ibidem pernoctaret, circa gallorum cantum in subito mentis excessu quatuor viros candidissimis indutos vestibus oratorum introire conspexit. Qui dum altari appropriantes diutissime dulci modulaminum alternatione concinerent, unus eorum, laudibus finitis ad lecticam, in qua clinicus decumbebat, accedens: Quid, inquit,

causæ

D

margarita

S. Galli
E

F

intercessione
patrala

A causæ est, o homo, quod hic pernox tenebrarum transigis solus horrorem? Crede tantum, et ab hac infirmitate deinceps eris securus. Qui protinus surgens et omni debilitate summotâ egressus, ad suos sanus abscessit.

ad conserva-
tionem
* Pertz omit-
tit: religio-
sis

52 Igitur Otmarus abba cum multis annis idem cœnobium strenue rexisset, possessiones ipsius loci religiosi quibusque circumquaque degentibus ob amorem mercedis æternæ plurima suæ largitatis dona conferentibus in tantum amplificavit, ut infra paucos annos suppetente exterarum copia rerum, et vitæ ejus clarescente mundicia, multorum pater existeret monachorum. Comites vero quidam Warinus et Ruodhardus r, qui totius tunc Alamanniæ curam administrabant, cum infra ditiosis suas terminos ecclesiasticarum non minimam partem rerum suæ proprietatis dominio per potentiam subicere niterentur, maximam de ejusdem monasterii possessionibus partem sibimet vendicaverunt. Nam tributa, quæ bonæ memoriæ Pipinus eisdem fratribus concesserat, abstulerunt, aliaque quam plurima, quæ ex donatione quorundam religiosorum eidem cœnobio fuerant contradita, suæ rapacitatis abstraxere protervia. Insuper etiam ipsum abbatem, cum pro hac re apud principem illos accusasset, vinculis injecerunt, et in quamdam Reni fluminis insulam juxta locum, qui Stain s dicitur, in custodiam relegarunt, ubi cum aliquantum temporis sub artissima restrictione mansisset, de carcere hujus vitæ ad lætitiâ commigravit cœlestem, expletis non minus quadraginta regiminis sui annis, quo sancti illius loci statum et gloriam nobiliter amplificavit et auxit.

B

eremi,

* Augia divi-
te

53 Hoc itaque ita rebus humanis subtracto, prædicti comites, sublatis sancti loci possessiones retinentes, Johannem t quendam monachum* de proximo monasterio in ejus locum subrogaverunt, ac deinde, ut suæ tyrannidis crimen augmentarent, Sidonium Constantiensis Ecclesiæ præsullem instigarunt, ut idem monasterium episcopi partibus subicere studeret. Et hoc idcirco fecerunt, ut eo licentius, ipso machinationibus eorum favente, ea, quæ injuste abstulerant, retinere potuissent. Pontifex igitur cum suasionibus eorum libenter præberet assensum, monasterium ingressus, fratres opprimere, et eundem locum episcopi rebus subicere molitus est. Porro fratres dum potentiæ illius resistere non auderent, maluerunt ejus ditioni parere, quam tot adversitatibus implicari. Sed sequentia probant, quam perverse egerit, qui per avaritiæ morbum sacri loci privilegium ausus est violare.

C

quam

54 Fertur siquidem eundem episcopum aliquando ad iter hostile sibi de ipsius monasterii sumptibus viaticum preparari jussisse. Quod dum fratres prætermittere non auderent, ea quæ jussa fuerant navi imposita per quorundam manus fratrum ad episcopium transmiserunt; cumque, qui missi fuerant, navigare cœpissent, avis quædam, ut sæpe isti testati sunt, ante eos apparuit, et quasi ducatus eis officium esset præbitura, facili præibat volatu, et dum per totius lacus vastitatem ipsius incognito uterentur ducatu, prospero tandem successu ad portum venientes, quid hæc novæ ducis obsequia portenderent, mirabantur; illisque quam partem peteret diligenter notantibus, domum quandam littori contiguam, in qua res præfatio itineri aptæ servabantur, intravit. Mirum dictu! mox eandem cellam flamma corripiens in altum prorupit, et omnia, quæ ibi coægesta fuerant, penitus consumpsit, ut nihil eorum

(a) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 67. — (b) Ibid., p. 4.

omnino huic incendio superesset, fiebatque justo Dei judicio, ut qui aliena per potentiam rapuerat, suis per supernam justiciam fraudaretur.

AUCTORE
WALAFRIDO.

incoluerat.

55 Tempore quoque alio idem episcopus ad monasterium veniens, dum quadam violentia eundem locum episcopo subicere, suæque tyrannidi non consentientes monachos quasi justo rebelles injuriis multiformibus afficere temptavisset, Tello u quidam, Curiensis Ecclesiæ præsul, misit ad eum humiliter deprecans, ut sui amoris causa, quoniam eorundem fratrum aliqui consanguinitatis vinculo illi erant conjuncti, ab eorum cessaret injuriis, nihilque incommodi Dei famulis irrogaret. Quam petitionem furore dictante superbe contemnens, remandavit se illius precibus nullo pacto censurum, verum resistentibus sibi celerem pro contemptu illaturum vindictam. Et mox oratorium B. Galli Confessoris quasi oratorius ingreditur, et ante aram ipsius nomini consecratam consistit, quique ad salutem non merebatur audiri, afflictiones, quas aliis se irrogaturum juraverat, convenienti satis talione recepit. Nam intestina ejus more sartaginis igni superpositæ fervere cœperunt, et tam diræ viscerum tortiones illum invaserunt extemplo, ut sine aliorum adminiculo nequaquam egredi potuisset; sed, quod dicere pudet, egestio naturæ turpi impetu prorumpens cum astantes nimio fœtore gravaret, sine mora ab ecclesia ejectus, vehiculo, quo decedere monasterio posset, sicut rogaverat, est impositus. Sicque immoderato fluore naturæ consuetudine carens, vasi in quod egesta defluerent supersedens, egressus est, et ad vicinum monasterium v, quod Augia nominatur, cui et tunc præerat, perductus est: ubi etiam ingravescente languore tantum sibimet famulantibus ob nimium fœtorem intolerabilis factus est, ut ei jam pæne nullus obsequia impendere solito potuisset. Tali itaque pœna multatus, cum hoc factionum suarum præmio post aliquot dies de cloaca corporis spiritum exhalavit.

u

E

v

ANNOTATA.

a Quæ adhuc edidimus, scripta sunt ab auctore Vitæ S. Galli; etiam librum secundum seu Miraculorum ejusdem manus esse, monstrat imprimis nexu inter utrumque librum, quoniam posterior incipit per verba: Fama « nempe » aures multorum sublevans: dein stylus quodammodo rhythmicus idem est in utroque libro. Quæ vero hic ex editione Goldasti et Henrici Pertz subjicimus, auctorem habent Walafridum Strabonem, qui obiit anno 849. Videtur porro Walafridus scriptis aliorum elegantiam quamdam addidisse, magis quam e propria scripsisse scientia, ut ipse fatetur dicens: Ad alios veritas rerum, ad nos pertinet abbreviatio dictionum et adunatio rationum.

F

b Gotzbertus, de quo hic sermo, diaconus erat et ex fratre nepos Gotzberti abbatis Sangallensis ab anno 816 ad 837, quo officium deposuit, cum jam ætatis gravitatem corporisque infirmitatem non sufficere crederet ad instantium necessitatem negotiorum. Ratpertus in libro de Casibus S. Galli num 7 (a). Erat Gotzbertus nepos calvus et claudus ac eximius patronorum cultor, ait Ildephonus von Arx (b) quos ut honoraret, S. Galli miracula litteris consignavit. Vitam S. Otmari conscripsit, ac alpes Rhæticas transgressus, de Bobio Lombardiæ monasterio S. Columban Reliquias attulit, e lacu Cumano in quem de navi prolapsus

fuerat,

A fuerat, feliciter emersus. Cum ejus patruus structuram novi templi moliretur, ipse delineationem templi ac universi monasterii per architectos regios sibi adumbrari obtinuit, ut hæc ichnographia, huc (ad S. Galli) anno 830 missa e palatio et Gozberto huic inscripta, fidem facit adhuc superstes. Vide monasterii ectypum apud Mabillonium (a) et secundis curis accuratius editum a Ferdinando Keller. Gotzberti opuscula non amplius supersunt, nisi quatenus a Walafrido interpolata. Quæ supra retulimus de Gozberto, maxima ex parte desumpta sunt ex fragmento cœvi, Ermenrici monachi Augiensis, de Grammatica (b).

c Per regularem vitam, intelligendum puto introductam fuisse a S. Othmaro regulam S. Benedicti: nam ad finem usque vitæ, S. Gallum sectatum fuisse regulam patris sui, S. Columbani, ad illamque etiam discipulos suos informasse, nimis manifestum est, quam ut probatione indigeat: cap. præc. annot. t. monastici instituti apertissima vestigia indicavimus.

d Damno nobis est hic Walafridi scrupulus, quum omissis testibus, multa obscurantur antiquitatis documenta. Dubitandum non est hujusmodi latini sermonis sollicitudine periisse suam quandoque antiquorum narrationibus auctoritatem.

B e Carolum Martellum hic indicat Walafridus, qui ab anno 715 ad 741 Austrasiam summa cum potestate gubernavit. Quod hic dicitur: Quasi a temporibus Dagoberti regis usque ad Karolum, non ita intelligi oportet, ut vox quasi significet post obitum Dagoberti; sed refertur ad multa annorum curricula, de quibus paulo superius egerat auctor. Discipulatus memoria confirmat, quæ supra annotatione c de monastico instituto diximus.

f Varias donationes cellæ S. Galli ante S. Otmarum factas exhibet Codex Diplomaticus Alemanniæ a Trudperto Neugart editus.

g De Waltramo, ejusque majoribus hæc habet Ratpertus in Casibus S. Galli. num 1 et 2 (c): Religiosos etiam viros, qui eundem Sanctum (Galum) in sua susceperunt, ejusdemque heremi jus hereditarium illi potestiva manu (vide Du Cange Glossarium verbo potestas) concesserunt subnotare curavimus; quorum nomina hæc sunt: Willibertus videlicet presbyter, et Talto vir inlustris, Tagoberti scilicet regis Camararius et postea comes ejusdem pagi, a quibus idem Sanctus cum in corpore viveret, cum augmentatione loci non parva, maxima veneratione habitus est.

C At postquam de corpore spiritum transmisit ad astra, a successoribus istorum locus iste ob amorem Sancti similiter augmentatus est usque ad tempora Caroli (Martelli). Taltonis vero filius fuit Tiotolt, cujus filius Pollo, Pollonis autem filius Waldpertus, qui genuit Waldrammum. Ipse vero Waldrammus locum istum in omnibus ob amorem S. Galli augere desiderans regularemque inibi vitam instituire cupiens, Otmarum sanctum virum a Victore, Rhætiæ Curiensis comite, impetravit, eique cellam præfatam cum omnibus ad eam pertinentibus commendavit, abbatemque constituit, ut in Vita ipsius plenissime continetur. Inter cætera Waltrami donaria citat Ekkehardus IV, in Casibus S. Galli num. 1 (d), montes cænobio donatos, qui a Waltramo nomen habebant, scilicet Waltramsberg, hodie Rosenberg. Exstat quoque in Codice Diplomat. Aleman. ch. LXXII, charta Waldradæ, filiae Theotuni, uxoris Waltrami tribuni, data anno undecimo regnante domno Carlo gloriosissimo rege (779)... sub die quod fecit Feb. dies II.

(a) Annal. Ben. lib. XXXI, § XXXVII, t. II, p. 532. — (b) Mabill. Vet. Analect., p. 421. — (c) Pertz, t. II, p. 62. — (d) Ibid., p. 92. — (e) p. 95. Edit. Lovan. — (f) Neugart Cod. diplom., ch. XXXI, t. I, p. 67. — (g) Eichhorn Episco-

D Utrum hæc Waldrada uxor fuerit Waltrami, de quo Ratpertus et Walafridus, dubium facit temporis spatium satis longum inter traditionem Sancto Othomaro circa annum 720 a Waltramo factam et donationem loci Rumanishorn (Romishorn in Turgovia ad lacum Bodanicum anno 779; sed temporis intervallum tantum non est, ut eadem persona esse non possit: dein potuit Waltrammus secundas nuptias celebrasse. Erravit porro Alban. Butler in Vita S. Othmari ad xxvi Novembris (e) quando Waldradam filiam facit Waltrami, cum ipsa se filiam Theotuni comitis, uxorem vero Waltrami profiteatur in charta donationis (f).

h Videtur Walafridus pugnare cum Ratperto citato: illic enim dicitur Taltonem heremi jus hereditarium S. Gallo potestiva manu concessisse, dum Walafridus dicit ad Waltrammum Taltonis atnepotem possessionem termini vastæ solitudinis pertinuisse. Uterque scriptor ita conciliandus est, ut dicamus Taltonem precarium S. Gallo eremum dedisse, Waltrammum vero proprietatem seu dominium. Precarium vocatur quod utendum conceditur, quamdiu patitur qui concessit, cap. 3 de Precar. (III. 14) seu ut habet S. Isidorus lib v Originum cap. 25 (quem cito e Glossario Du Cange ad hoc verbum): Precarium est, dum creditor rogatus permittit debitorem in possessione fundi sibi obligati, et ex eo fructus capere. Jus vero hereditarium a Talone concessum interpretor tempus utendi fruendi fuisse indefinitum, donec revocaretur: ita ut discipuli S. Galli succederent juri magistris: potestivam manum, de qua Ratpertus, definit Du Cange verbo Potestas: Qui rem, cujus potestatem habet seu cujus dominus est, alteri concedit; (addendum censorem definitioni) sive ut propriam, sive utendam fruendam. Tali ratione puto Walafridum et Ratpertum conciliari posse; imo et ipsum secum Ratpertum, qui dicit paulo infra, monasterium adhuc hereditario jure in sua tenuisse potestate Waltrammum.

i Victor de quo hic sermo, est ejusdem nominis secundus, cognomento Illustris propter factorum gloriam; floruit medio sæculo octavo (g).

k Nebus alias Hnabus, avus Hildegardis reginæ, conjugis Caroli Magni, pater Rotberti comitis, qui v Id. (ix) Augusti 773 tradidit S. Gallo villam Auvvolvincam, hodie Auldingen (h).

l Hæc traditio Carolo Martello facta videtur juxta formulam Lindebrogianam num. XLIX (i), in qua dicit rex, quod veniens abba de monasterio suo tam se quam et ipsum monasterium cum omnibus rebus suis ad regem plenius commendavit; et ipse rex postea: Gratante animo ipsum venerabilem abbatem cum ipso monasterio vel hominibus suis et omnes causas suas amabiliter sub nostro recepimus mundeburde vel defensione. Totam transactionem optime explicat Ratpertus in Casibus S. Galli num 2 (k): Postea vero tempore procedente, atque statu monasterii in melius proficiente, præfatus Waldrammus eundem abbatem Otmarum Pippino regi presentavit, ipsique regi monasterium, quod adhuc hereditario jure in sua tenebat potestate, cum ipso pariter abbate contraxit: ea videlicet causa, ut ipse abbas ejusque successores idem monasterium regia auctoritate retinentes, nullius deinde violentia premerentur, sed tantummodo regum jussionibus obedirent. Quod benivolus princeps benigne suscipiens, statim hujus causæ conscriptionem fieri præcepit: scilicet ut monachi ejusdem loci deinceps potesta-

tem pat. Curiens. Cod. prob., p. 4, seq. et 222. — (h) Neugart Cod. diplom., ch. LIII, t. I, p. 52. — (i) Ap. D. Bouquet, t. IV, p. 551. — (k) Pertz, t. II, p. 62.

tem

A tem haberent abbatem eligere sibi, atque solis tantummodo regibus subjacerent. Quam conscriptionem suæ auctoritatis signaculo confirmavit, atque abbatem ipsum in sua remisit; qui idem monasterium per annos XI feliciter rexit, Waldrammo prædicto XX annis solatium illi præstante. Ex hisce verbis videtur deduci posse Waldrammum circa annum Christi 740 diem supremum obiisse, quoniam quadragenarium regimen Othmari die XVI Novembris anni 759 concluditur. Dolendum est documenta, de quibus Ratpertus agit, jam non superesse: fortassis lumen aliquod intricatissimæ quæstioni de Advocatiis affunderent.

m Anno 747 Carolomanus tonsus, abdicato principatu, habitum Benedictinum apud Cassinenses induit. Ejus elogium vide apud Erasmum Gattulam in Historia Cassinensi (a) et in Actis SS. ad X Februarii.

n Hic videre licet, quanti fierent octavo sæculo libri, cum regula S. Benedicti manuscripta inter regia donaria præ cæteris indicetur. Erat tamen illo etiam sæculo magnificentia non minima in libris exarandis, ut fidem nobis facit S. Bonifacius in sua epistola XIX (b) ad Eadburgam abbatissam, quam ita rogat: Mihi cum auro conscribas epistolas Domini mei Sancti Petri Apostoli, ad honorem et reverentiam sanctarum Scripturarum ante oculos carnalium, in predicando. Sic et in epistola CXXXVIII (c). Cæna episcopus scribit S. Lullo non alia apud se exemplaria, nisi picturis et litteris permolesta.

o Litteræ Pippini jam perditæ erant anno 828, ut habemus e diplomate Ludovici Pii, quo dicit (d): Sed quia super hac concessione præceptum avi nostri Pippini regis conscriptum non habebant, jussimus Liuthario comiti hanc causam diligentius, si ita esset, inquirere. Qui juxta veritatis et æquitatis ordinem diligenter perscrutatum, renunciavit nobis: quia, sicut per illos pagenses, et veraces homines per sacramentum invenire potuit, ita esse verum, sicut superius comprehensum est..... Hirminmars notarius ad vicem Fridugisi recognovi et subscripsi. Data pridie Idus (XI) Februarias. Anno Christo propitio, XV imperii domni Hludowici imp. et Hlotharii sexto, Indictione VI. Actum Aquisgrani palatio regio (e).

p Exordium vite monasticæ hic, ut supra dixi annotatione c, intelligendum est de initiis regulæ S. Benedicti apud Sangallenses.

q Dubitat Ildephonus von Arx in adnotationibus ad Walafridum in Monumentis Germaniæ, num ille Victor vere fuerit comes Rhetiæ, quia deficiunt chartæ antiquiores. Defectus chartarum tanti non est, ut dubiam reddere possit Walafridi vix sæculo antiquioris narrationem omnino limpida. Adigi ad id facinus Victor poterat spe divitiarum, ob præsentiam corporis S. Galli affluentium.

a Warinus comes erat Thurgoviæ, ut habemus e variis diplomatibus in Codice Diplomatico Allemaniæ ch. XVIII, XXIV, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XLII, LVIII, LXII seu ab anno 754 ad 775; filium habuit Isanbardum, qui varia contulit monasterio S. Galli, die IV kal. Junii 806. Ibidem ch. CLX. Ruodharnus, alias Ruadhartus comes occurrit in charta XLVI, Argengoviæ præerat, qui pagus confundendus non est cum Argovia (e). Videntur vero hi egisse, instigante Sidonio Constantiensi episcopo, qui jam Augiæ Divitis dominus, monasterium Sangallense conabatur in potestatem episcopatus redigere, ut narrat Ratpertus num. 2 (c). Discutit

(a) T. I, p. 22. — (b) Würdtwein, p. 48. Serrar., ep. xxviii. — (c) Ibid., p. 315. Serr. xxx. — (d) Neug. Cod. diplom., ch. cxxxiv, tom. I, p. 196. — (e) Cf. Chron. Gottwic., tom. II, p. 547 et 549. — (f) Pertz, tom. II, p. 63. — (g)

pluribus Martinus Gerbert (g), num Warinus et Ruthardus Gibellinæ et Guelficæ familiæ conditores fuerint.

s Stain, hodie Werth, quod antiqui insulam interpretabantur, Castellum est apud Schaphusium, ut etiam indicat mappa geographica tomo posteriori Gottwicensis Chronici præfixa. Apud Nostrates quoque vox Steen domum munitam designat, ut Gandavi Gravensteen, Palatium comitum.

t Johannes ante abbas Sangallensis, quam Constantiensis episcopus fuit: nam cum I Martii 739 donatio adhuc in scripta fuisset Audomaro sive Othmaro (h), sequens donatio Warini fit Johanni abati (i), qui dein ch. XXVIII, id est, XX Augusti 760 vocatur episcopus cum suis monachis ibidem (ad S. Galli) consistentibus. Sidonius obierat IV Non. (II) Junii ejusdem anni (k).

u Tello episcopus Curiensis sedit ab anno 758 ad annum 773 (l).

v Antilogiam inter Hermannum Contractum et Walafridum putat invenire Trudpertus Neugart (m), quia quem Augiæ defunctum scribit Walafridus, eundem Hermannus in suo Chronico ad annum 760 ante altare S. Galli obiisse dicit (n). En verba: Cujus (Othmari) abbatiam cum Sidonio episcopus et abbas (Augiensis) temerario ausu invasisset, ante altare S. Galli profluvio ventris percussus interit. Posset Hermannus excusari eo, quod vere ante altare S. Galli percussus ad mortem fuerit Sidonius; sed cespitat quoque dicens Johannem eidem in utroque monasterio successisse.

CAPUT III. Continuatur miracula S. Galli.

PERACTA superioribus sententiis relatione, quæ nos satis vere comprehendisse credimus, quomodo sacer locus per merita B. Galli diffamatus et possessionibus dilatatus, nec non quibus sit malivolorum quorundam molitionibus impetitus, et quæ quosdam humiliaverit ultio: nunc replicandum esse censemus, quanta beatus vir præsidia sibimet famulantibus ad res suas custodiendas vel defendendas accomodet, quaque auctoritate se postulantibus et de se præsumptibus multiformi genere virtutum succurrat, Domino meritorum ejus magnitudinem signorum assiduitate mortalibus declarante. Quodam tempore dum sterilitas terræ fructus arborum non solum porcis, sed etiam silvestribus feris vel animalibus denegaret, ita ut in proximi heremi pastibus nusquam sagina posset inveniri, qua sues qui in a usus monasterii nutriebantur, pasci potuissent, occulto quodam impulso grex suillus per silvarum avia celeri cursu cœpit abscedere, transvadatoque Reni fluminis alveo, remotioris heremi secreta penetravit. Subulcus autem, subitam sui pecoris fugam miratus, e vestigio insequitur, et gregem quem pessum ire putabat reperit copiosissimis pascuis immorantem. Cumque viam redeundi nesciret, mansit ibi fructibus arborum et carnibus victitans, donec grex totus affatim carnibus gravaretur obes. Itaque domum redire cupiens, cœpit anxie cogitare, quo ingenio ignotum iter aggredi potuisset. Nocte igitur quadam vidit in somnio senem quandam reverendi habitus et vultus canicie venerabilem, dicentem sibi: Quia, ut video, porci quos sequeris ubertim sunt saginati, jam redire parato. Qui

AUCTORE WALAFRIDO.

Miraculum in sagina porcorum,

F

alias animalibus

a impulsu

Hist. Nigr. Silv., t. I, p. 63. — (h) Neug. Cod. diplom., ch. xxiv, t. I, p. 29. — (i) Ibid., ch. xxv. — (k) Neug. Episc. Const., p. 78. — (l) Eichh. Episc. Cur., p. 24. — (m) Episc. Const., p. 78. — (n) Ussemann. Germ. Sacr. Prodr., p. 122.

AUCTORE
WALAFRIDO.

dum responderet, se viam nescire, dixit illi : Scrofam quam totus grex quasi ductricem sequi solet, caedito, et quocunque illa praecesserit, tendito gressum. Quod dum ille faceret et praeventem diligenter sequeretur, sine errore ad monasterium, cunctis aliud suspicantibus, ex inopinato pervenit. Qua in re quid aliud quam C. Galli merita claruerunt, dum ad usus sibi famulantium ignotum animantibus pastum ostendit, et ea rursus mirabili ordine ad propria revocavit ?

*in supplicio
incendiarii,*

57 Frater quidam ejusdem monasterii possessiones quasdam sub cura habens, in quodam remotiori loco ob nutrimenta pecorum stabula construxit, et illic quam plurimum fœni recondidit. Duo itaque homines diabolica instigati persuasione, eadem repositoria cum omnibus, quæ inibi congesta erant, noctu igni appposito succederunt. Sed dum jam pæne toto anno hujus auctores facti laterent, unus eorum, arreptus dæmonio, cepit per vicina discurrere loca, publice proclamans : Stabula pecorum B. Galli succendi, et ideo versa vice ab ipso invisibiliter incendor. Cum itaque divinum in eo continuatum iudicium patesceret, pluresque importunis ejus clamoribus concitati per loca singula ad hoc miserabile spectaculum convenirent, rogavit omnes, ut ejus incendia restingerent. Illis autem certatim in eum aquam mittentibus, pœna divinitus illata humanis viribus extingui non potuit. Non paucis deinde diebus exactis in hoc miserabili genere tormentorum, insanus vitam finivit. Alter vero cum sui sceleris socium tali cruciatu vidisset damnatum, ad *b* praepositum supra dictum venit, utroque divinum perhorrescens iudicium, delictum confessus est, duosque boves pro debito obtulit ac se voto constrinxit, quod deinceps nunquam rebus S. Galli damnatum inferret. Frater autem idem poenitentiam ejus agnoscens, boves non suscepit, sed abire eum cum suis ad sua permisit.

B

b

furis

58 In possessione quadam ejusdem monasterii quædam silvula ob porcorum pastum custodiebatur, ne passim a multis consumeretur incisa. Hanc pauper quidam occulte solebat adire, et furtim multa inibi praecidendo grande damnum inferre. Itaque die quadam cum juxta morem suum latenter intraret et pauca succideret arbusta, gladius quem tenebat tam valide manu ejus adhæsit, ut illum deponere nullatenus potuisset. Agnoscens igitur, cuius rei causa multatus sit, ad basilicam *c* in honore B. Galli constructam festinavit, diuque in orationibus decumbens, manu resoluta, gladium ante altare dimisit. Egressus vero cogitare cepit nihil obesse, si ligna quæ praeciderat domum deferret, non autem prodesse si putrefacta perirent. Subjunctis ergo bobus carpento, ad silvam remeat, et praecisa in unum comportat, quæ cum vehiculo vellet imponere, dolore quodam praevalido ceu stimulis urgeretur, in posterioribus attractus est. Quo cum sine mora manum protenderet, gladium quem coram altari dimiserat fortuito recepit; digitis autem manubrium constringens detestabile munus tam valide retinuit, ut articulorum juncturae invicem laxari putarentur. Tum miser dolore compulsus ad ecclesiam recurrit, ibique prostratus veniam pro commisso et absolutionem manus deposcit. Cumque diu in oratione persisteret, et gladium nequaquam dimittere potuisset, juramento tandem ac voto promissit nunquam deinceps se damnatum B. Galli rebus illaturum. Mox manus aperta gladium deposuit, qui ob testimonium miraculi in eodem loco suspensus, multo tempore ibi permansit, in vasoribus Ecclesiasticarum rerum grande timoris pondus incutiens.

C

c

59 Frumoldus quidam nomine de possessione quadam ejusdem monasterii ancillas duas vi abstulit et suæ servituti subjecit. Is ab avvocato pro eisdem feminis sæpius interpellatus, tandem censura iudicium coactus est, ut eas vel monasterio redderet, *d* vel suo juri cum sacramento in altari B. Galli peracto firmaret. Itaque avaritia impellente, juramentum parvipendens monasterium cum suis adiit, et ut dijudicatum fuerat, audacter peregit. Sed pro contemptu Sancti Dei ultio eum festina praeventit. Nam juramento expleto, ad propria iturus, basilicam egressus est, jumentoque adducto cum super illud saliendo vellet ascendere, mente captus faciem suam ad posteriora equi insidendo convertit. Æstimans itaque id per famulorum contigisse neglectum, iratus resiliit, et caballum regitari citius jussit. Cumque secunda ac tertia vice ascendere cupiens pari luderetur errore, tandem clientium adminiculo equo superpositus, monasterio cum rubore discessit. Non longe autem inde positum subito eum dirus oculorum dolor invasit, ac deinde per momenta singula decrescente visu, cæcitatibus horrore damnatum materiali funditus luce privavit.

D
et perjuri.

d

E

60 Invocatus etiam venerabilis Gallus quam promptum impendat auxilium, sequenti liquebit exemplo. Quidam vir dum per silvam quandam iter ageret, ac circumspicte incursus latronum, qui in ea solebant commorari multisque nocere, festinando devitare conaretur, tantus eum subito sopor invasit, ut vix incedere potuisset; cumque periculi metu suspectos haberet itineris casus, et dormiendi causa paulisper divertere vellet, rusticum quandam obvium habuit, eumque rogare cepit, ut interim custos sui existeret, donec importunitatem somni parumper quiescendo depelleret. At ille pacem simulans, fidem spondidit. Itaque modicum divertens pallium capiti supponit, et se prosternens Beati viri suffragia his verbis implorat : S. Galle, tua me protectione custodi. Signaculo crucis deinde munitus cum obdormisset, infidus custos sponsonis immemor, sumptis armis, soporatum quasi perempturus aggreditur, de collo vestem subtrahit quo facilius uno ictu perimat dormientem. Sed cum gladium in ictum vellet deponere, artubus rigore stupefactis inflecti brachia nequiverunt. Interea dormienti quidam astitit et in somno dixit : Quid somno deprimeris, quem ab imminenti interfectione modo tutatus sum ? At ille evigilans et fidelem socium nudato gladio cernens capiti imminere, exiit et comprehensum, qua pro causa hoc scelus vellet admittere, percontatur. Qui cum pro spoliis ipsius accipiendis se id facere voluisse fateretur, continuo brachia, quæ divina obriguerant jussione, deposuit. Perpendens itaque alter se divina misericordia per merita B. Galli a nece servatum, pacem cum illo fecit et illas abire permisit.

*Vir a nece
liberatus.*

F

** infidelem*

61 Præterea tam multi a furore dæmonum per ejusdem sancti patris merita sunt liberati, ut si omnium curationem commemorare velimus, fastidiosus lectoribus occasionem murmurandi tribuamus. Unum ergo et pluribus replicamus, ne hoc virtutum genus viro sancto defuisse putetur. Puella quædam, sævissima hostis antiqui vexatione detenta et non ignobilium labore parentum ad monasterium perducta, cum oratorium B. Galli Confessoris intrasset, statim horribili dæmonis infestatione agitata ad terram concidit, et miserabiliter se discerpens, horrendo clamore spurcissima verba cepit effundere. Qua causa unus e fratribus, Stephanus nomine, miseræ illius compassus, tandem super eam exorcismum recitavit, quod ad us-

*Puella a dæ-
mone libera-
ta.*

que

A que eadem vexatio finiretur. Resipiscenti autem
 e puella e modis poenitentiae indixit, seseque pro
 illa in orationibus ac jejuniis exercere cepit. At
 misera foemina, ut de prohibitis escis quidlibet
 usurpavit, tam acriter eam continuo daemone in-
 vasit, ut vix a multis teneri potuisset. Cumque
 f identidem ad eundem locum perducta esset, et f
 Stephanus supra dictus iterato super eam exor-
 cismum recitasset, animal parvulum in modum
 bruchi nigerrimum ab ejus ore prolapsum est. Hoc
 viso, cum idem frater attentius adjurationi insi-
 steret, tribus vicibus singulorum similitudo bru-
 chorum ore excidit foeminae. Quae animalia dum
 astantes manu capere niterentur, subito disparu-
 erunt. Puella autem eadem hora surrexit incolu-
 mis, et reliquum vitae suae tempus absque ulla
 demonis infestatione transegit.

Oleum pro-
 digiosum.

62 Illud quoque libet ostendere evidenti mi-
 raculo, quomodo vir sanctus quosdam in servitio
 suo de penuria rerum trepidantes corripuerit, et
 modicae fidei pusillanimitatem confortarit. Eccle-
 siae ejus custos dum quodam tempore olei copiam
 ad luminaria instruenda non haberet, lumen quod
 in crypta omnibus ardere noctibus solebat, qua-
 dam nocte extinxit, quia lumen, quod ante supe-
 rius altare et tumbam ardebat, per quandam fe-
 nestram radios suos ad altare infra eryptam po-
 situm dirigebat, et sufficere utrique loco crede-
 batur. In eadem autem lampade vitrea, quam ex-
 tinctam a custode retulimus, aqua inferius et olei
 pinguedo desuper erat. Mirabilem rem dicturus
 sum : ita totum oleum per rimam in fundo re-
 pertam guttatim ad terram defluxit, ut nil aquae
 deesse videretur : idemque liquor per terram us-
 que ad altare decurrens, pallam ejus lineam a-
 scendendo occupavit, et ita usque ad medietatem
 infecti, ut nunquam deinceps ablui potuisset. In
 quo quid potissimum mirer, invenire non potero :
 utrumne quod oleum subter aquam depressum
 est, an quod aqua per eandem fracturam non de-
 fluxit, vel certe quod oleum de pavimento in pal-
 lam sursum ascendit? In quibus tamen omnibus
 et virtutem sancti viri ostensam et stultam par-
 citatem * non ambigo.

* addit Pertz:
 ministri in-
 crepatam
 fugitivus
 reductus.

63 Sileri non debet, qua virtute servitium
 suum dimittentes et fraudolenter abscedentes
 beatus pater reprimat, et vel lapsos revocet, vel
 pertinaces in malo feriat. Frater quidam de eo-
 dem monasterio fugam molitus, equum furto rap-
 uit et per noctem abscessit. Cumque ad Reni
 fluenta * fugax venisset, transvadare in equo tem-
 ptavit, et a medio alvei nescius ad locum ubi in-
 travit, caballo deferente, reversus cum magna
 festinatione ad monasterium rediit, putans se in
 alias longe partes abscedere. Mane facto, cum se
 recognovisset frustra laborasse, confusus inter-
 diu delituit ; noctu vero fugam arripiens, in flu-
 vio sicut prius salubriter errorem passus est, et
 strofa facta *, per eandem viam nesciens remea-
 vit. Confusioni igitur obstinationem jungens, ipsa
 etiam se occultit die, et nocte insecuta tertio no-
 tum iter carpens, modo quo diximus itidem revoca-
 tur. Cumque jam taedio victus se die tertio so-
 pori in campo dedisset, a quibusdam equum cog-
 noscentibus captus est et loco suo restitutus, et
 quia effectum voluntatis suae non invenit etiam
 nolens, sancti viri virtute victus, ad viam perve-
 nit. Solent autem plures testari, cunctos, qui de
 familia ipsius Sancti aufugerint, aut emendatio-
 nem quantocius subire, aut manifestae ultioni de-
 bere succumbere, neque cuiquam impune cedere,
 qui fidem illi plenam servare contempserit.

* alias flu-
 vium

* circuitu fa-
 cto

64 Quod Dominus flagello suo quosdam a pec-

catis coerceat et pro commissis affligat, testis est
 paralyticus, cui ante sanationem Salvator peccata
 dimittit; sic autem aliquando percutit, ut eos San-
 ctorum suorum meritis suffragantibus sanitati re-
 stituat, ut et divinae operationis sit indicium, cum
 interius homo per flagellum a peccato compecsi-
 tur, et virtus Sanctorum liquido comprobetur,
 cum pro illorum meritis exterius sanitas exhibe-
 tur. Fit etiam interdum, ut qui Dei occulto judi-
 cio non uni, sed pluribus infirmitatibus subjacet,
 non pariter omnia, sed diversis temporibus et in-
 tercessoribus debilitatis amittat incommoda, ut
 dum alicujus remedium mali per unius merita
 Sancti conceditur, reintegratio sanitatis alterius
 precibus et honori servetur. Quarum omnium
 rerum evidens indicium dabit subjecta narratio.
 Quidam violentia fulminis ictus post aegrotatio-
 nem diuturnam ita totius formam corporis et
 membrorum officia perdidit, ut monstruosum
 quiddam potius quam hominem videretur expri-
 mere : si quidem et statura flebili contractione
 deposita, et gradiendi facultas ablata est. Facies
 vero tanta combustionis est foeditate corrupta, et
 E oculorum sedes ita sunt carne et cute superductis
 complanatae, ut inspicientibus horribile ingerere-
 tur miraculum. Adminiculo igitur parentum Ro-
 mam perductus corporis quidem reliqui resolutis
 nexibus pristinum vigorem recepit et statum, in
 caecitatis autem squalore permansit. Is a suis re-
 ductus, cum ad coenobium B. Galli venisset et g
 quadam Dominica nocturnis laudibus interesset,
 sopore depressus, quasi duas ardentes sagittas
 ab altari vidit emissas et sibi in oculos loca
 defixas, statimque tanta visione perterritus ex-
 clamavit, et tremens ad terram concidit. Cumque
 diu in pavimento volutaretur, cute quae oculis
 supercrevit velut gladii sectione recisa, continuo
 de luminis amissi restitutione gavisus est. Tem-
 pore deinde procedente oculorum ejus acies tam
 pura inspectantibus apparuit, ut pueri perspicaces
 vincere videretur obtutus. Potuit quidem, ut
 indubitanter credimus, ille Apostolorum eximius,
 cui a Domino ligandi atque solvendi potestas col-
 lata est, meritis et precibus suis omni eum debi-
 litatis genere liberare, sed divinae providentia
 virtutis constat acitatum, ut in ejusdem novitate
 miraculi venerabilis Gallus apostolicis actibus aequaretur,
 quatenus hoc quoque modo meritorum
 ejus magnitudo claresceret universis.

AUCTORE
 WALAFRIDO.

A fulmine
 caecus sana-
 tur.

E

g

F

Surdus cura-
 tus, furtum
 indicatum.

65 In sequenti quoque Dominica surdus qui-
 dam et mutus, multorum ibi fratrum cognitioni
 notissimus, utpote qui idem monasterium solitus
 fuerat frequentare, cum nocturnis interesset ex-
 cubiis, repente impulsu valido in pavimentum de-
 jectus est, statimque cum ab ejus ore et auribus
 plurimus sanguis prorumperet, sine mora utrius-
 que membri munia recepit, et sanus abscessit.
 Videtur huic operi inserendum, quantum Dei fa-
 mulus invigilet ad eorum res defendendas, cum
 ejus suffragia devote postulare contendunt. Puer
 quidam, qui postmodum, corpori ejusdem congrega-
 tionis insertus, haec eadem attestari solebat,
 cum adhuc primae aetatis flore gaudens inter
 scholasticos monasterii cujusdam Dominicae no-
 ctis sollempnis interesset, quidam e vicinio terri-
 torio mansionem ejus irrupit, ipsiusque codicem
 et quaecumque inibi reperire poterat furatus abs-
 cessit. Puer de basilica regressus, damnnum quod
 illatum est largo fletu perdoluit. Porro fratri
 ipsius, foras monasterium posito, senex quidam
 eadem nocte vultu placido in somniis assistens,
 cuncta quae erga puerulum acta fuerant, indica-
 vit, nomen etiam furis locumque ubi commora-

retur

A retur edixit, tempus pariter ejusdem furti depromens. Ille fidem visioni accommodans, monasterium regressus, quod in somniis audierant factum invenit, moxque indicia, quæ perceperat, secutus absque difficultate furem depræhendit, et omnia quæ ablata fuerunt recepit. Alio quoque tempore sanctimonialis quædam de episcopo Constantiensis, cujus brachia ad mamillas cum rigore contorta ad nullius operis usum deflecti poterant, cum advenisset et ante sepulchrum S. Galli aliquantisper orasset, sanitatem indepta, gaudens accessit.

ANNOTATA.

a Quamvis sues hic nutrirī dicantur in usus monasterii, non tamen inde concludere licet permissum fuisse monachis esum carniū, qui solis infirmis concedebatur (a). Carnes suillæ ad usum monasterii ita deputatæ intelligantur, ut famulis, opificibus et agricolis appositæ fuerint.

b Præpositi dicebantur, qui villarum et redituum curam habebant, quique proin excurrendo negotiis sibi commissis invigilare debebant; quandoque ob præpositorum commodum habitatio condebatur, quæ lapsu temporis cœnobii cujusdam inferioris formam obtinebat.

c Hic non videtur intelligenda basilica juxta monasterium S. Galli, sed ecclesia quædam sub invocatione ejusdem Sancti dedicata, et sita in possessione quadam monasterii: id enim innuunt frequentes itus et reditus ad dictam ecclesiam.

d Alluditur hoc loco ad legem Alamannorum tit. VII (b): Si negare (furtum) voluerit, secundum qualitatem pecuniæ ita juret cum suis sacramentalibus (conjuratoribus) in ipso altari, cui res furtivas abstulit, coram sacerdote vel ministro ejus, quem pastor ecclesiæ jusserit audire sacramentum. In præcedenti autem titulo solemnitas jurisjurandi hujusmodi ita describitur: Ista sacramenta debent esse jurata, ut illi conjuratores manus suas super capsam (Reliquiarum) ponant, et ille solus cui causa requiritur verba tantum dicat, et super omnium manus manum suam ponat, ut sic illi Deus adjuvet vel illæ Reliquiæ ad illas manus quas comprehensas habet, ut de illa causa, unde interpellatus est, culpabilis non sit. Secundum numerum conjuratorum dicebatur cum tertia, septima, duodecima manu jurare.

C e Moris erat penitentias corporales energumenis imponere, ut docet nos Edmundus Martene lib. III, cap. IX (c); ubi reperitur rubrica: De jejuniis dæmoniaco imponendo, quæ concluditur his verbis: Et si firmiter istud jejunium cum oratione et pura confessione (confessio sacramentalis ante omnem exorcismum præscribebatur (d)), servaverit; credimus de misericordia Dei et vere confidimus, quia de omnibus incentivis diabolicis, Domino largiente, liberabitur. Energumens liber non concedebatur accessus ad sacra, sed statis solum temporibus, ut docent nos Responsa canonica Timothei Alexandrini episcopi (e): Si quis, cum sit fidelis, a dæmone corripitur, debetne esse sanctorum mysteriorum particeps, an non? Responsio. Si mysterium non enunciat (pertinet ad disciplinam arcani), nec ullo alio modo blasphemet, sit particeps; sed non singulis diebus: sufficit enim si statis solum temporibus. Videntur aliqui jam sæculo VII simulasse se energumenos, ut tradit Concilium Trullanum anno 692 celebratum; quare vult ut puniantur canone LX (f): Eos ergo, qui se dæmone correptos esse simulant, et morum improbitate eorum figuram et habitum simulate præ se ferunt, visum omnimodo puniri; et talibus afflictionibus et laboribus eos subijci oportere, quibus

ii, qui vere a dæmone correpti sunt, ut a dæmonis operatione liberentur, jure subijciuntur.

f Stephani nomen occurrit in charta anni 761. Codex Diplomaticus Alemanniæ ch. XXIII.

g Consueverant tunc fideles, maxime Dominicis festisque diebus, officii etiam nocturnis interesse.

CAPUT IV. Alia miracula.

Quidam non simplici, ut postmodum claruit, animo adveniens, dum quosdam monasterii operario a diurno agricolandi labore disjungentes ferramenta in aratris per noctem dimisisse perspiceret, tempus tenebrosus fraudibus suis oportunitum ratus, tot ferramenta sustulit, quot oneri sufficere proprio credidit. Cumque fugam celans, tota nocte vacuo laboraret conatu, in ipso lucis exortu ad portam monasterii ex improviso pervenit, et quia factum latere non potuisse cognovit, confessione spontanea patefecit, quod præsumptione pestifera in rebus S. Galli diabolo suadente commisit. Sicque reddens quod auferre molitus est, petita venia, vacuus repedavit.

67 Debilis quidam ita membris omnibus contractus, ut nullo pacto per se quoquam progredi potuisset, ad memoriam B. Galli a suis perlatus et cotidie juxta sepulchrum a in crypta collocatus, dum usque ad vesperam ibidem orationibus insisteret, ab eisdem ad hospitium reportabatur. Quod dum aliquot ageretur diebus, presbyter quidam ejusdem congregationis die quadam in ipsa ecclesia non longe sacris oblationibus operam dedit, subitoque præter illos cum nullus adesset æger, cœlitus per merita, ut credimus, S. Galli, cujus suffragia sedulo flagitabat, visitatus, confusa horribiliter cœpit voce perstreperere, ita ut idem sacerdos inter sacra Missarum sollempnia, sicut sæpius testari solitus erat, non minime quateretur terrore et metu. Cumque circumspiciens oculis cuncta lustrasset, et per alicujus presentiam magnitudinem timoris desideraret evincere, membris miseri ad statum suum redeuntibus, crepitum quasi virgarum in ariditate fractarum audivit, et huc illucque se præ angustia vertens, post paululum eum qui debilis fuerat, sanum de crypta prodire conspexit, cui etiam tanta mox sanitatis accessit perfectio, ut sine infirmitatis obstaculo optato deinceps potiretur incesso.

68 In eadem Alamannorum provincia quidam dives tantum valetudine contraria tabefactus est, ut pæne per annum integrum fastidio laborans deficeret, et solatia alimentorum, ut sanitatis recuperatio poscere videbatur, percipere vel continere non potuisset. Is ad cœnobium B. Galli pro hac eadem causa perductus est. Post diurnas igitur preces et suspiria cum sacra oblationis consummaretur officium, b benedictionis panem de manu sacerdotis accepit. Quo comesto caruit fastidio, et desiderio victualium congrue percepto, benedicens Domino et merita S. Galli miratus, sanus cum gaudio ad propria remeavit.

69 Pauperculus quidam presbyter, propter homicidii reatum circulis ferreis tam in collo quam in utroque constrictus brachio, quam gravibus cottidie suppliciis afficeretur, per sulcos quos ferarum carnibus ejus inflixerat, videntibus fidem fecit. Qui cum multa Sanctorum loca pro ejusdem cruciatus remedio et admissi sceleris abolitione lustrasset, divina tandem miseratione respectus,

(a) Cfr. Mabillon Ann. Ben., lib. III, § VIII, tom. I, p. 52. — (b) p. 366. Edit. Lindebrog. — (c) T. II, p. 351. Edit.

Venet. — (d) Ibid., p. 349. — (e) Labbe, t. II Conc. col. 1791. — (f) Ibid., t. VI col. 1169.

D

AUCTORE
WALAFRIDO.
Furtum indicatum.

E

Debilis sanatus.

a

A fastidio alter,

b

alter a vinculis liberatus.

c

A nexus quibus in collo vel uno brachio stringebatur amittere meruit, et cum forte in vicinia cœnobii S. Galli venisset, per visionem ei (sicut referre solitus erat) præceptum est, ut sancti viri patrocinia quærens monasterium adiret, pariterque indicatum, quod ibidem circulum quem uno adhuc ferebat in brachio, amissurus et optatæ gratiam sanitatis esset adepturus. At ille desiderio promissæ salutis ardescens, utpote qui tanto tenebatur cruciatus, ut totum jam brachium ferro immerso * esset conversum, iter ad monasterium maturavit. Cumque nocturnis ibidem vigiliis interesset, alto sopore depressus senem assistere videt canicie venerandum, casula indutum sibi que dicentem : Quid tu, o homo. cæteris laudem Domini celebrantibus somni torpore deprimeris? Cujus præsentia perterritus cum responsum reddere non auderet, baculo senex, quem manu gestabat, locum ei vulneris tetigit. Dissiliente itaque longius ferro, præ dolore, quem ex tactu persensit, horrendis vocibus astantes perterrituit. Quibus percontantibus, qua pro causa psallentes inquietaret, cuncta per ordinem quæ videbat retexuit. Et licet recenti adhuc vulnere non caret, pro amissione tamen ferri, cuius nexibus cruentabatur, quia sanitas in promptu erat, gaudio replebatur ingenti.

* Pertz recte addit: in tumorem

B

Miraculum in lampade.

d

* Addit Pertz: ibi

70 Alio quoque tempore frater quidam, qui in eadem Ecclesia custodis fungebatur officio, cum farum *d*, quæ ante altare S. Galli pendebat, pro incendiis luminaribus ad inferiora deponere debuisset, incaute funem, quo ipsa farus dependebat retraxit, qui statim e manu dilapsus paxillum cui insertus erat de pariete extraxit. Cumque eadem farus sub nimia celeritate solo appropriasset, repente substitit, et absque ullo humanæ retinaculo artis in aera suspensa remansit. Custos igitur miraculi stupore percussus, alato igni lampades omnes accendit, et plurimis hoc factum cernentibus, absque pinguedinis effusione seu diminutione lucernarum altius ipsam farum quam pendere solebat retraxit. Deo itaque laudes a cunctis, gratiæ referuntur ab omnibus, qui ad declaranda patris eximii merita stupendi novitate miraculi lumen sanctis aptatum usibus vel ad horam loco venerabili deesse non passus est. Idem frater dum alio tempore lucernas vitreas in eadem lavaret ecclesia, alius quidam ibi incaute deambulans cum se alio repente vertisset, quasdam juxtapositas veste attactas pavimento dejecit, ita ut violento ejusdem dejectionis impulsu usque in ecclesiæ cancellos ferrentur; sed miro divinæ operationis modo absque læsione repertæ, suis continuo non sine admiratione restitutæ sunt locis.

Medicus, e

71 Frater quidam ejusdem congregationis, medicinali scientiâ *e* non ignobiliter instructus, dum quodam tempore incidi flebotomo venam fecisset, et præpropera festinatione post modicum quippiam operis incaute faceret, statim non solum brachium, cuius venam incisio vulneraverat, verum etiam totum corpus ejus distensum est tumore. Qua ex causa accidit, ut mortem suspectam habere cœpisset, quippe quia viderat suæ sibi artis industriam studiosius adhibitam nihil prodesset. Sequenti itaque nocte vidit in somnio placidæ gravitatis senem sibimet assistere, causas infirmitatis blandis inquirentem sermonibus. Cumque interroganti totius ex ordine rei replicaret eventum, senex dixit ad eum : « Memento, fili, » ut luce terris reddita, oleo quod in crypta ante » altare consuevit ardere, vulneris locum perungas : nam continuo sanitatem recipies. » Ita-

que facto mane, quod in somnio audierat, custodi ecclesiæ retulit, pariterque cum illo basilicam ingressus, ut edoctus fuerat, certus de promissione peregit : nec mora, sacro perunctus liquore, toto corpore detumuit et integerrimam assecutus est sanitatem.

AUCTORE WALAFRIDO.

72 Mulier quædam unicam filiam ab ipsa, ut ipsa referebat, cæcam nativitate propriis humeris monasterio advexit ; eamque ante altare S. Galli deponens, solo prostrata pro illa diutius incubuit. Illaque orante devotius, subito puella huc illucque in pavimento volutata miserabiliter exclamat, et inter angustias ac gemitus optato visu donata, gratissimum omnibus, qui aderant, præbet signi perspicuitate spectaculum. In eodem monasterio inter scholasticos tunc temporis erat quidam puerulus, pauperculus licet parentibus oriundus, studio tamen discendi satis intentus. Cumque immatura morte utriusque parentis solatio nudaretur, quamvis cottidianum victum suis laboribus assidue quæriraret, nequaquam tamen boni studii, etiam necessitate compellente, instantiam dereliquit. Is lateris quodam dolore percussus, usque adeo gravi per longa temporum spacia infirmitate contabuit, ut in uno latere ab humero videlicet usque ad extremam corporis partem, ulcera saniem emittentia paterent quam plurima. Qua infirmitate in tantum gravatus est, ut jam vix sine aliorum adminiculo quoquam gressum movere potuisset. Sed cum corporale medicamentum quamvis sæpissime adhibitum nihil illi prodesset, et jam jamque desperaretur a cunctis, custos ecclesiæ in festivitate B. Galli cineres de sarcophago illius collegit, et oleum quod ante ipsum altare ardebat admiscuit, adductique corpus pueri ea parte perunxit, quam dolor possederat. Qui die altera, ulceribus jam superductis, sanus inventus, ob memoriam redditæ sibi sanitatis reliquum vitæ tempus in ejusdem sancti loci excubiis fidei devotione transegit.

cæca et scholasticus sanati. Pertz : adduxit

E

73 Post aliquantum temporis puella quædam jam multos per annos manus aridæ et curvatæ pondus ferens inutile, ad monasterium cum matre pervenit. Cumque pio voto manui torpenti globulum lini superponens, ad altare sancti confessoris accederet, et impositura quod attulit, continuo manus ipsa restituta est sanitati. Tempore vero alio rusticus quidam in eadem beati patris basilica ceræ particulam suis aptandam usibus ab altari occulte diripuit. Inde regressus ad hospitium, dum de sinu ceram ad quodlibet opus ex ea faciendum protraheret, in duritiam lapidis conversam invenit, continuoque recurrens ad ecclesiam loco suo quod abstulerat restituit, et astantibus suam salubriter confessus proterviam, quod factum fuerat indicavit. Qui rei novitate stupefacti dum inter admirationem eandem particulam certius rem cognituri tollerent ab altari, mirum dictum ! in pristinam suæ naturæ molliciem reperere mutatam.

Fur punitus.

F

74 Juvenis quidam pauperculus orationis causa monasterium adiens, fratrem suum jam dudum amissæ vocis dispendia deplorantem secum adduxit. Cumque altari S. Galli appropinquasset, presbyterum quendam inibi sacrosancta tractantem mysteria conspexit, et consummationem sacræ actionis opperiens, ejusdem sacerdotis ab officio redeuntis genibus advolvitur, et ut pro misero dignaretur aliquas fundere preces ad Dominum, instanter exorat. Et ille hujusmodi desiderio satisfaciens primo orationem pro misero fecit : deinde crucis eum munivit signaculo, ac sic Dominici corporis et sanguinis sacramento firmavit. Quo

Mutus,

facto

A facta, resolutis linguæ vinculis, qui mutus adven-
nerat, pristina locutionis recepit officia.

contractus,

* armenta-
rius

75 Puerum quendam membris omnibus ita contractum, ut per se nullatenus quoquam progredi potuisset, non longe in itinere quod monasterium ducit, hi, qui eum ferre solebant, solum dimiserunt. Armamentarius* autem quidam per eandem viam de silva monasterium tendens, dum jacentem miserum conspexisset, ait ad eum: Quomodo et unde, o flebilis, advenisti, quove securitatis genere in hoc solitudinis horrore non timuisti remanere? Quo itaque venire desiderasti? Et ille: Pro his, inquit, calamitatibus, quarum me numerositate septem vides, ad B. Galli patrocinia multo jam ex tempore pervenire cupiveram. Sed ecce hi, quorum me labore illuc deferri sperabam, modo via longitudine fatigati, me miserum in hac solitudine reliquerunt fame cruciandum et bestiis lacerandum. His ille quæstibus per compassionem ad misericordiam flexus, puerum humeris impositum per unum miliarium ad monasterium portat. Quem deinde frater, cui suscipiendorum pauperum cura commissa est, assumens, congrua mansione refovit. Nocte itaque quadam circa nocturnas vigiliis cæteris, qui similiter suscepti fuerant, ad ecclesiam festinantibus, cepit idem puer omnes attentius exorare, ut ad basilicam deferretur. Cunctisque id quod petebat denegantibus, cepit crebris B. Galli nomen invocare clamoribus, deinde etiam horribilius perstreperere, ita ut non parvum audientibus terrorem ingereret. Itaque quibusdam ut causas angustiarum ejus agnoscerent introeuntibus, sanus inventus est, et cum gratiarum actione ad ecclesiam properavit.

B

paralytica,

76 Puellam paralyti multo tempore laborantem sui ad monasterium detulerunt. Quæ ad ecclesiam deportata ad lectionem Euangelii, quæ in nocturnis secundum consuetudinem regularis officii recitatur excubiis, circumstantes, ut se a terra sustollerent et inter manus sustentarent, cepit rogare. Cumque sublevata fuisset, dimitti se postulavit: illis autem id facere metuentibus, ne forte casu subito læderetur, valere se confidentius affirmavit. Igitur dimissa per se stetit, ac deinceps totius corporis resumpto vigore sana recessit. Cujusdam patrisfamilias non longe a monasterio commanentis ancilla dum fortuito* domus januas aperiret, turbo venti pulverem et paleas in faciem ejus et oculos projecit f, statimque crescente molestia, paulatim ei visus decrevit, donec horrendis pænitibus tenebris cingeretur. Hæc ad ecclesiam B. Galli perducta, cum ejus suffragia primo ingressu devotissime precaretur, recepto quod amiserat lumine, gaudens abscessit. Non multo interjecto tempore, dum festivitas octavarum Epiphaniæ annuo celebraretur officio, cunctis tempore sacrificii ad ecclesiam convenientibus, luminaria et candelæ incendebantur ex more. Una autem candela sine lumine inter cæteras ardentes dimissa, inter sacra Missæ sollemnia principalis primo cepit paulatim fumo tenui vaporare, deinde videntibus non paucis flammam concipiens, et cæteris clarius rutilans signi effectum splendoris singularitate commendavit.

et Scotus li-
berati.

77 Nuper quoque de natione Scotorum, quibus consuetudo peregrinandi jam pæne in naturam conversa est, quidam advenientes, unum e suis conviatoribus multiplici peste possessum in eodem monasterio dimiserunt. Qui cum aliquantibus ibidem moraretur diebus, et cottidie infirmitatis suæ remedium plena fide deposceret, nocte

quadam senem sibi per somnium vidit assistere gestu et habitu venerandum, quem quis esset interrogans, B. Gallum fuisse perdidit, et protinus ad illum: Cernis, inquit, o Domine, toto me corpore dissolutum, meritorum tuorum cottidie evidentiam præstolari. Noli ergo, quod te aliquando credo facturum, differre diutius. Ad hoc enim huc usque me reservatum esse cognosco, ut sicut his barbaris virtus tua latissime claret, ita etiam gentis tuæ hominibus meritorum tuorum fulgor innotescat et claritas. Scis ipse, scis, inquam, a natali solo quam longe sim disjunctus, quantaque inter peregrinationis angustias corporis debilitate compressus: succurre citius, opitulare quantocius. Qua ille motus querimonia, vultu placido paucis ita respondit: Die mortalibus redita ecclesiam petito, et videbis divino te melius sublevari consilio, quam patriæ vel parentum solatio. Mane facta, summo animi gestientis ardore basilicam properat, et juxta tumulum B. Galli promissionis memor, precibus insistit. Post orationem et lacrimas angulo sarcophagi adnixus, cepit se sensim erigere, nec prius lecti angulum cui innitebatur deseruit, quam statura erecta et accepto robore, per se ire et redire potuisset. Qui tempore præcedenti plena sanitate donatus, in eodem monasterio precibus et sanctæ vitæ deserviens hactenus conversatur.

Epilogus.

78 Hæc de copiosissima segete B. Galli virtutum memoriæ horreis grana libuit commendare, et nostris et aliorum pastibus profutura: poterunt enim hæc plurimam diligentibus justiciam ædificationis conferre, quia et mortuum honestatem insinuant, et ad laudem Domini, qui ita Sanctos suos glorificat, devoti lectoris animum vel auditoris inflammant. Cæterum tot et tanta sunt ejusdem sancti Patris miracula, ut nec a studiosis scriptoribus propter copiam sui possint comprehendere, nec a fastidiosis lectoribus sine tædio et rugata fronte percurrere. Ea vero huic operi tantum inserta sunt, quæ et veracium relatione testium veritatem custodiant, et moderata brevitate nullius quamvis etiam utilia nausiantis mentem offendant.

ORATIO WALAFRIDI: Obsecramus itaque te, B. Galle, Christi Confessor, ut sicut sanitatem corporum meritis tuis multis te contulisse retulimus, ita nostris mentibus divinæ miserationis medelam implorare digneris. Amen.

F

ANNOTATA.

a Componendus est textus his cum iis, quæ supra num. 62 legitur: quæ enim hic habemus satis indicare videntur sepulchrum S. Confessoris in crypta delituisse: Cottidie juxta sepulchrum in crypta collocatus; sed juxta ponitur pro subter cum e num. 62 constet in ipsa ecclesia superiore fuisse repositum corpus sancti Galli; en verba: Lumen quod ante superius altare et tumbam ardebat, per quandam fenestram radios suos ad altare infra cryptam positum dirigebat, et sufficere utriusque loco credebatur. Cæterum vide delineationem antiquæ basilicæ Sangallensis apud Mabillon in Annalibus Benedictinis (a).

b Benedictio panis: ipsa mentio incruenti sacrificii dubium facit, num dives hic sacram Eucharistiam perceperit, an solum panem oratione aliqua sanctificatum; utroque enim sensu benedictionis panis accipitur apud antiquos. Confer Du Cange Glossarium verbo Panis et Benedictio; et S. Augustinum in Libro II De peccatorum meritis et remissione cap. xxxvi (b), qui dicit cibos, quibus

(a) Lib. xxvi, § xxxviii, t. II, p. 532. — (b) T. X Oper. col. 62.

A ad necessitatem sustentandæ hujus vitæ alimur, sanctificari idem Apostolus (*Paulus*) dixit per verbum Dei et orationem, qua oramus utique nostra corpuscula refecturi.

c *Id publicæ penitentiae genus optime explicat Johannes Mabillon e Ms. codice miraculorum SS. Floriani et Florentii (a)*: Consuetudine antiqua partibus interioris Franciæ usque hodie mos inolevit, ut quisquis propinquiorem sibi parentem gladio jugulaverit, et postea penitentia ductus, ad pontificem crimen admissi facinoris detulerit, ipso decernente pontifice, ex ipso gladio ferrei nexus componantur, et collum peccatoris venter atque brachia strictim innectantur ex ipsis ferreis vinculis; sicque de propria patria et solo patrio pellantur. Interim quousque divina pietas eadem vincula solvi præcipiat, primum Romæ, dehinc per diversa Sanctorum loca veniam criminis efflagitando, peregre proficisci cogitur. *Hæc eadem ad diem xxii Septembris in Vita S. Florentii ediderunt*

(a) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, Præf. n. 41, p. xxx. — (b) T. VI Sept., p. 431, n. 19. — (c) Pertz. Mon. Germ.,

nostris (b), monstrantque in Commentario prævio num. 5 et 6 hæc scripta fuisse sub initium sæculi noni; quæ epocha cum nostra historia optime concurrat.

d Farus seu Pharus lucerna erat orbicularis cum certo lucernarum aut candelarum numero cujusmodi passim in templis nostralibus adhuc visuntur: sic dicta, quod instar phari sit ejusque speciem referat. *Du Cange in Glossario verbo Pharus.*

e Ad hunc locum dicit *Ildephonsus von Arx (c)*: Si conjecturæ locus dandus est, Isonem magistrum, quem medicinæ peritum fuisse scribit *Eckehardus IV*, hunc flebotomum existisse credendum. *Conjecturæ assentire non possum, sive cum ipso Ildephonso statuum Isonem anno 829 natum (d), sive cum Benedictinis scriptoribus Historiæ Franciæ literariæ (e) ortum ejus usque ad annum 841 differam; in utraque hypothesi junior fuit Iso, quam ut a Walafrido sub annum 849 defuncto citari poterit.*

f *Pertz habet*: turbo venti pulverem levavit et in oculos projecit.

t. II, p. 93. — (d) Gesch. des Cant. S. Gallen, t. I, p. 89. — (e) Hist. lit. de la Fr., t. V, p. 399.

B

DE S. BALDERICO, CONFESSORE,

IN MONTEFALCONIS IN AGRO REMENSI.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Fasti sacri; monumenta historica, quæ de S. Balderico supersunt.

ANTE MEDIUM
SÆCULUM VII.

P lurima esse loca, quibus non secus ac oppido, ubi S. Baldericus potissimum colitur, nomen Monsfalconis adhæret, eruditum lectorem non latet; ut enim sileamus homonyma oppida et vicos, quæ vel in Italia, vel in Belgio, aut in Germania jacent, exhibet nobis Gallia sedecim Montefalconis; aut forte plures, nisi in Dictionario Geographico Gallia d'Expilly, et in Dictionario universali Geographico, Statistico et Historico Gallia, anno 1804 Parisiis excuso, exhausta fuerit series oppidorum et vicorum, quibus id nomen inditum fuit. Ex ingenti autem hac Montiumfalconis multitudine ortus est quorundam error, confundentium S. Baldericum cum S. Galderico seu Gauderico, in meridionali Gallia tractu multa pietate culto. Non est tamen cur hic latius recenseamus, qui sint Montefalconis, quibus male adscriberetur S. Balderici annua religio; cum satis sit indicasse, quis locus eum recte ut patronum suum et incolam sibi vindicet. Monsfalconis porro, qui, curante S. Balderico, ex silva cænobium et dein oppidum factum est, jacet in agro Remensi (dép^t de la Meuse) quinque leucis a Viroduno, totidem a Claromonte, sex fere a Fano Sanctæ Manchildis et duabus a Mosæ ripa: capiebat sæculo superiore exeunte focos circiter trecentos quadraginta. Plura de eo in citatis Dictionariis legere est, atque ipsi inferius explicabimus.

2 Nomen autem S. Balderici, quod apud veteres Germanos seu Teutones virum audacia spectabilem (Balde audaciam, ric divitem, spectabilem notante) designat, apud multos classicos martyrologos occurrit; at contra ingens est numerus Auctariorum, similitumve fastorum, in quibus memoratur. Imprimis Auctaria *Usuardi Lucoviense, Lubeco-Coloniense, Greveni, et Molani* produnt: In Montefalconis Beatissimi Balderici Confessoris, cujus merita crebris

Colitur S.
Baldericus
in Montefal-
conis in Cam-
pania Gal-
lica,

C

ut ex per-
multis Fastis
sacris liquet,

miraculis declarantur, vel cujus sanctitati crebra miracula attestantur. *Canisiani Martyrologii scriptor hæc in germanicum idioma transtulit, reddendo Monsfalconis per Falckenberg; sed dubio num id nomen, quo designari solet Monsfalconis in Belgio (Fauquemont), recte competat oppido, de quo agitur. Martinus Weissbacher (a), male P. Girii Vitæ Sanctorum intelligens, confudit S. Baldericum Remensem cum S. Valderico, immo Galderico aut Gauderico, Canigonensi seu Mirapicensi, de quo ad præsentem diem inferius agimus. Martyrologium Parisiense cardinalis de Noailles meminit quoque Remis S. Balderici presbyteri, fratris S. Bovæ abbatissæ, et monasterii Montisfalconis versus Virodunum conditoris. Martyrologium Ebroicense, Menardus, Bucelinus, Saussayus, Wion, Schonleben in Anno Sancto, Ferrarius in Catalogo Universali, Antonius de Heredia in Vitæ Sanctorum Ordinis S. Benedicti, Trithemius (b) atque S. Balderici festum ad xvi Octobris referunt. Verumtamen *Claudius Chastelain tritum deseruit iter, S. Baldericum in Martyrologio suo Universali annuntians ad diem viii Octobris; quod absque dubio a sagacissimo viro fuit factum, quoniam in Vita SS. Bovæ et Dodæ (c) repererat, earum fratrem et patruelum Baldericum die viii Octobris obiisse: in indice autem SS. apposuit Sancti nostri nomini eum non die tantum viii, sed et xii coli; qui novus error haustus videtur ex nævo typographico, quo in Historia Remensi Marloti perverse dicitur S. Baldericus Remis ultimum sui cursus diem clausisse xii Octobris, quo festum ejus celebratur. Vix est quod moneam Cl. V. de Saint-Allais, Castellani vestigia ubique prementem, in eisdem incidisse errores. Martyrologium vero Autisiodorensis, jussu Caroli de Caylus editum, ad diem vii Octobris S. Bal-**

(a) Legendo der H. Patriner, ad xvi Oct. — (b) De Viris Ill. Ord. S. Bened., lib. III, cap. cliv. — (c) Act. SS., t. III

Aprilis pag. 289.

dericum